
ശ്രേയസ്

ഹിന്ദുമതത്തിന്റെ വിശ്വജനീനത

ആഗമാനന്ദസ്വാമികൾ

ശ്രീരാമകൃഷ്ണ അദ്വൈതാശ്രമം, കാലടി

എറണാകുളം — 683 574.

ഹിന്ദുമതത്തിൻെറ വിശ്വജനീനത

(വീരവാണി രണ്ടാം വാല്യത്തിലെ ഒരു ഉപന്യാസം)

ഗ്രന്ഥകാരൻ:
ആഗമാനന്ദസ്വാമികൾ
(1941–ൽ കോഴിക്കോട്ടു വച്ചു നടന്ന സർവ്വമതസമ്മേളനത്തിൽ
ചെയ്ത പ്രസംഗസംഗ്രഹം,
സ്വാമികൾ തന്നെ തർജ്ജമ ചെയ്തത്)

പ്രസാധകൻ:
പ്രസിഡണ്ട്, ശ്രീരാമകൃഷ്ണ അദ്വൈതാശ്രമം
കാലടി, എറണാകുളം—683 574.
ചെറുഗ്രന്ഥരൂപത്തിൽ ആദ്യമായി പ്രസിദ്ധം ചെയ്യുന്നു.

കോപ്പികൾ 500
വിജയദശമി, 18–10–'91.

അച്ചടി:
മാതൃഭൂമി പ്രിൻറിംഗ് ആൻറ് പബ്ലിഷിങ്ങ് കമ്പനി ലിമിററഡ്
കലൂർ, കൊച്ചി—682 017.

വില — 5 രൂപ

ഹിന്ദുമതത്തിൻെറ വിശ്വജനീനത*

പ്രിയ സഹോദരീസഹോദരരേ,

ഇവിടെ എനിക്കുമുമ്പ് പ്രസംഗിച്ചവർക്കെല്ലാം ഞാൻ ആദ്യമായി നന്ദിപറയുന്നു. എന്തെന്നാൽ അവർ എൻെറ ഭാരംകുറച്ചു തന്നിരിക്കുന്നു. ഇസ്ലാം, ബുദ്ധമതം, ക്രിസ്തുമതം എന്നീ പേരുകളിൽ പ്രസംഗിച്ചവരെല്ലാം വാസ്തവത്തിൽ ഹിന്ദുമതതത്ത്വങ്ങൾ തന്നെയാണു് പ്രതിപാദിച്ചതു്. ഹിന്ദുമതത്തിൽനിന്നു് അന്യമായൊരു മതമില്ല. ''ഹിന്ദുമതം സകല മതങ്ങളുടേയും മാതാവാകുന്നു'' എന്നു് അഖില ലോകപ്രസിദ്ധനായ, സർവ്വമതസാരമൂർത്തിയായ ശ്രീരാമകൃഷ്ണൻെറ ശിഷ്യനായ, ശ്രീ വിവേകാനന്ദസ്വാമികൾ പറയുന്നു. ഹിന്ദുമതം മതൈക്യത്തിനുവേണ്ടി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. എല്ലാ മതങ്ങളും അതതിൻെറ സ്ഥാപകന്മാർ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള അർത്ഥത്തിൽ ആദരണീയങ്ങളാണെന്നാണു് ഹിന്ദുവിൻെറ അഭിപ്രായം. പരമതദ്രോഹത്തിൻെറ കാലം അസ്തമിച്ചു. ''മററു മതങ്ങളെയെല്ലാം ചവുട്ടി മെതിച്ചശേഷം ഒരു മതം മാത്രം ലോകത്തു് നിലനില്ക്കുമെന്നു് ഇനി ആരും പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ട. ഒന്നുകിൽ എല്ലാ മതങ്ങളും നിലനില്ക്കും. അല്ലെങ്കിൽ എല്ലാം നശിക്കും'' എന്നു് സ്വാമിജി മറെറാരിടത്തു് പറയുന്നു. ഈ കാര്യം എല്ലാവരും ഓർത്തുകൊള്ളണം. പരമതത്തെ നശിപ്പിക്കാൻ വാളെടുത്തു പടക്കളത്തിലിറങ്ങുന്ന എല്ലാവരും ഈ കാര്യം ഓർക്കുന്നതു് നന്നു്. സ്വാമിജിയുടെ വാക്കിൻെറ പുറകിൽ വലുതായ തത്ത്വമുണ്ടു്. ആരു് പരദ്രോഹത്തിനൊരുങ്ങുന്നുവോ അവൻ തീർച്ചയായും നശിക്കും. 'Law of action and re-action' ഓരോ ആഘാതത്തിനും ഓരോ പ്രത്യാഘാതമുണ്ടാവുകയെന്നതു് പ്രകൃതിനിയമമാണു്. ഇതിനെ ആർക്കും തടുക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. തങ്ങളേക്കാൾ കൂടുതൽ മന്ത്രശക്തിയുള്ളവരുടെ നേർക്കു് ആഭിചാരം പ്രയോഗിച്ചാൽ, ആ ആഭിചാരമൂർത്തി ആഭിചാരം പ്രയോഗിക്കുന്നവനെത്തന്നെ കൊല്ലും എന്നൊരു വിശ്വാസമുണ്ടു്. ഇതു് വളരെ സത്യമാണു്. ലോകത്തുള്ള മറെറല്ലാ മതങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കാനായി ഒരു മതക്കാരൻ പുറപ്പെട്ടാൽ ആ മതക്കാരൻതന്നെ ആദ്യം നശിക്കും. ഒരു മതത്തിനു തനിച്ചു്, മറെറല്ലാ മതങ്ങളേയും ചേർത്തു് നോക്കുമ്പോൾ, എത്രയോ ശക്തി കുറ

* 1941-ൽ കോഴിക്കോട്ടു വച്ചു നടന്ന സർവ്വമത സമ്മേളനത്തിൽചെയ്ത പ്രസംഗത്തിൻെറ ചുരുക്കം.

വാണ്. ഇതാണ് ഹിന്ദുവിന്റെ സന്ദേശം. 'I am come not to destroy but to fulfil' (ഞാൻ നശിപ്പിക്കാനല്ല; പൂർത്തീകരിക്കാനത്രേ വന്നതു്) എന്നു യേശുക്രിസ്തു പറയുന്നു.

''ഹിന്ദുമതം'' എന്ന പദംകൊണ്ടു് വേദത്തിൽ അടിസ്ഥാനമുറപ്പിച്ചിട്ടുള്ള മതത്തേയാണ് ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നതു്. വേദത്തിനു് വിരുദ്ധമല്ലാത്ത സ്മൃതിപുരാണാംശങ്ങളേയും ഗ്രഹിക്കാം. ഹിന്ദുമതത്തിനു് സ്മൃതികൾ, പുരാണങ്ങൾ, ഇതിഹാസങ്ങൾ, ധർമ്മസൂത്രങ്ങൾ, തന്ത്രങ്ങൾ മുതലായവയെല്ലാം പ്രമാണങ്ങളാണെങ്കിലും വേദത്തിനോടു യോജിക്കുന്നിടത്തോളം മാത്രമേ അവയ്ക്കു പ്രാമാണ്യമുള്ളൂ.

''ശ്രുതിസ്മൃതിപുരാണാനാം വിരോധോ യത്ര ദൃശ്യതേ
തത്ര ശ്രൗതം പ്രമാണം സ്യാത് തയോർദ്വൈധേ സ്മൃതിർവ്വരാ.''

(ശ്രുതി, സ്മൃതി, പുരാണം എന്നിവയ്ക്കു പരസ്പരവിരോധം എവിടെ കാണുന്നുവോ അവിടെ ശ്രുതിവാക്യമാണ് പ്രമാണം. സ്മൃതിപുരാണങ്ങൾ തമ്മിൽ ഭിന്നിപ്പുകണ്ടാൽ അവിടെ സ്മൃതിയാണ് മുഖ്യം) എന്നാണ് ആഷ്സിദ്ധാന്തം.

'ശ്രുതിപ്രാമാണ്യതോ വിദ്വാൻ സ്വധർമ്മേ നിവിശേത വൈ
ധർമ്മം ജിജ്ഞാസമാനാനാം പ്രമാണം പരമം ശ്രുതിഃ''

(ശ്രുതിയെ പ്രമാണമാക്കി വേണം അറിവുള്ളവൻ സ്വധർമ്മത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ. ധർമ്മമെന്തെന്നറിയണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നവക്കു മുഖ്യപ്രമാണം വേദമാണ്) എന്നു മനുസ്മൃതി.

''കദാചിദപി ന ത്യാജ്യോ വേദമാർഗ്ഗോ ദ്വിജൈഃ സദാ
വേദച്യുതാനാം വിപ്രത്വം ദേവത്വം ചാപി ദുർല്ലഭം.''

(ബ്രാഹ്മണർ ഒരിക്കലും വേദമാർഗ്ഗത്തെ ത്യജിക്കരുതു്. വേദത്തിൽ നിന്നു പതിതന്മാരായവക്കു ബ്രാഹ്മണത്വവും ദേവത്വവും കിട്ടുകയില്ല) എന്നു് തന്ത്രം.

''വേദോƒഖിലോ ധർമ്മമൂലം സ്മൃതിശീലേ ച തദ്വിദാം
ആചാരശ്ചൈവ സാധൂനാമാത്മനസ്തുഷ്ടിരേവ ച.''

(വേദം മുഴുവൻ തന്നെ ധർമ്മത്തിനു ചുവടാണ്. വേദം അറിഞ്ഞവരുടെ സ്മൃതിയും നടപടിയും ധർമ്മത്തിനു ചുവടാണ്. സജ്ജനങ്ങളുടെ നടപടിയും തനിക്കു മനസ്സമാധാനം തരുന്നതും കൂടി പ്രമാണംതന്നെ എന്നു് മനു മറെറാരിടത്തു പറയുന്നു.)

''ചോദനാലക്ഷണോ അർത്ഥോ ധർമ്മഃ'' എന്നും,

''ധർമ്മസ്യ ശബ്ദമൂലത്വാദശബ്ദമനപേക്ഷ്യം സ്യാത്'''

''അപി വാ കർത്തൃസാമാന്യാത്പ്രമാണമനുമാനം സ്യാത്
വിരോധേ ത്വനപേക്ഷ്യം സ്യാത്, അസതി ഹ്യനുമാനം'' എന്നും,

ഉള്ള സൂത്രങ്ങളാൽ വേദരഹസ്യപ്രകാശകനായ ജൈമിനി വേദവിരുദ്ധമായ സ്മൃതിപുരാണാദി വാക്യങ്ങൾക്ക പ്രാധാന്യമില്ലെന്നും വേദവിരുദ്ധമല്ലാത്തതോ വേദത്തോട് യോജിച്ചതോ ആയ വാക്യവും ആചാരവും മാത്രം പ്രമാണമാണെന്നും വെളിപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ വേദങ്ങളിൽ സ്ഥാനമുറപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതും വേദവിരുദ്ധമല്ലാത്തതും ആയ അനുഷ്ഠാനങ്ങളോടും ഉപദേശത്തോടും കൂടിയ മതത്തിനു മാത്രമേ യഥാർത്ഥ സനാതനധർമ്മത്വം ഉള്ളു എന്നും ധരിക്കണം.

വേദങ്ങൾക്ക തന്നെ രണ്ടംശമുണ്ട്. ഒന്നു കർമ്മകാണ്ഡം, മറ്റൊന്ന് ജ്ഞാനകാണ്ഡം. കർമ്മകാണ്ഡം ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളെ വിധിക്കുന്നതും, ജ്ഞാനകാണ്ഡം മതതത്വങ്ങളെ അറിയിക്കുന്നതുമാകുന്നു. ഇതിൽ ജ്ഞാനകാണ്ഡം പ്രധാനമെന്ന് പേരുകൊണ്ടുതന്നെ സ്പഷ്ടമാണ്. ആചാര്യന്മാരെല്ലാം അവരുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ''ഇതി ശ്രുതിഃ'' എന്നു പറഞ്ഞ് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ളതും പ്രധാനമായി ജ്ഞാനകാണ്ഡത്തിലെ വാക്യങ്ങളെയാകുന്നു. ഈ ജ്ഞാനകാണ്ഡത്തിന് വേദാന്തം അഥവാ ഉപനിഷത്തെന്നും പറയുന്നു. ഇങ്ങനെയുള്ള ജ്ഞാനകാണ്ഡവാക്യങ്ങളേയും ജ്ഞാനകാണ്ഡവാക്യവിരുദ്ധമല്ലാത്ത മററു മതഗ്രന്ഥങ്ങളേയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് ഞാൻ ഇന്നു നിങ്ങളുടെ മുൻപിൽ ഹൈന്ദവമതത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ പോകുന്നത്.

വൈദികമതത്തിൽ എല്ലാ മതങ്ങളും കല്ലിനേയും മണ്ണിനേയും, വൃക്ഷങ്ങളേയും ഈശ്വരനാണെന്നു പറഞ്ഞ് ആരാധിക്കുന്ന മതം മുതൽ ബഹുദേവാരാധനം, നിരീശ്വരവാദം, അനാസ്തികവാദം, ഏകേശ്വരവാദം, ഏകത്വവാദം തുടങ്ങിയ എല്ലാ മതങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നുവെന്ന് പണ്ഡിതനായ മാക്സ്മുള്ളർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒരിടത്തു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇതു് വളരെ സത്യമാണ്. നിരീശ്വരവാദവും ശൂന്യസൃഷ്ടിവാദവും കൂടി വേദത്തിലുണ്ട്. അജ്ഞേയവാദവും അതിലുണ്ട്. ഇതാണ് ഹിന്ദുമതത്തിന്റെ സാർവ്വജനീനതയ്ക്ക് ഒരു പ്രധാനകാരണമായി ഞാൻ കാണുന്നത്. ഹിന്ദുമതത്തിന്റെ മുഖ്യപ്രമാണഗ്രന്ഥമായ വേദത്തിൽ ഇല്ലാത്ത ഒരു വാദവും മതരംഗത്തു് ആർക്കും പുത്തനായി കൊണ്ടുവരുവാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ദേഹാത്മവാദികളായ ചാർവ്വാകന്മാർക്കും ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നുള്ളതിന് തെളിവില്ലെന്നു വാദിച്ച സാംഖ്യന്മാർക്കും 'ഇന്ദ്രൻ' 'വായു' എന്നു തുടങ്ങിയ ശബ്ദരൂപങ്ങളായ മന്ത്രങ്ങൾതന്നെ ദേവന്മാർ എന്നു വാദിച്ച മീമാംസകന്മാർക്കും ഹിന്ദുമതത്തിൽ സ്ഥാനംകൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഹിന്ദുമതത്തിനു വെളിയിൽ ആരുമില്ലെന്നും ആർക്കും പോകാൻ സാദ്ധ്യമല്ലെന്നും ഞാൻ പറയുന്നു. മുസൽമാനും, ബൗദ്ധനും, ക്രിസ്ത്യനും, ജൈനനുമെല്ലാം വാസ്തവത്തിൽ ഹിന്ദുവാണ്. നിരീശ്വരവാദിയും ഹിന്ദുതന്നെ. എ

ന്നാൽ അതു സമ്മതിക്കാനുള്ള സന്നദ്ധത മാത്രം അവക്ക വേണം. ഒരു ഭാരതീയൻ, താൻ ഭാരതീയനല്ലെന്നു പറഞ്ഞുനടന്നാൽ ഭാരതീയനല്ലാതാകില്ല. എങ്കിലും അയാഠം ഭാരതീയനല്ലെന്നു പറഞ്ഞുനടക്കുകയും ഭാവിക്കുകയും ഭാരതീയരെ ദൂഷിച്ചു സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു്, അയാഠം വാസ്തവത്തിൽ ഭാരതീയനാണെങ്കിലും ഭാരതീയത്വമില്ലാത്തവനായിത്തീരുന്നു; അതിനുപുറമേ ഭാരതത്തിനു് ഉപദ്രവിയായും തീരുന്നു. അതുപോലെയാണു് വാസ്തവത്തിൽ ഹിന്ദുക്കളായിരുന്നിട്ടും തങ്ങഠം ഹിന്ദുമതത്തിനു് വെളിയിലാണെന്നു് നടിച്ചും ഹിന്ദുമതത്തെ ദൂഷിച്ചും നടക്കുന്നവരുടെ സ്ഥിതി. യഥാത്ഥത്തിൽ എല്ലാവരും ഹിന്ദുക്കളാകുന്നു. ഹിന്ദുക്കഠം അല്ലാതെ മനുഷ്യരിൽ ആരുമില്ല. രാവണഹിരണ്യാസുരാദികളും ഹിന്ദുക്കളായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ ധമ്മത്തെ തെററായി മനസ്സിലാക്കി ജീവിച്ചുവെന്നു മാത്രമേയുള്ളു. ലോകത്തു് ഇന്നു കാണുന്ന എല്ലാമതങ്ങളും ഹിന്ദുമതത്തിൻെറ അവാന്തരവിഭാഗങ്ങളാകുന്നു. അതുകൊണ്ടാണു് വിവേകാനന്ദസ്വാമികഠം ഇതിനെ ''Mother of Religions'' (മതങ്ങളുടെ മാതാവു്) എന്നു പറഞ്ഞതു്. ഹിന്ദുമതം അനാത്മവാദിയോടോ നിരീശ്വരത്വവാദിയോടോ അയാളുടെ അപ്പോഴത്തെ വിശ്വാസം തെററാണെന്നു പറയുന്നില്ല. മനുഷ്യൻ താഴ്ന്നതരം സത്യത്തിൽനിന്നു് ഉയന്നതരം സത്യത്തിലേയ്ക്കു പോകുന്നുവെന്നു ഹിന്ദുമതം പറയുന്നു. ഒരുവൻെറ അതുവരെയുള്ള അനുഭവത്തിൻേറയും പഠിപ്പിൻേറയും പരിതഃസ്ഥിതിയുടേയും ഫലമായി അവൻ നിരീശ്വരനോ ആത്മാവില്ലെന്നു് വിശ്വസിക്കുന്നവനോ ആയിത്തീൎന്നുപോയാൽ അയാഠം എന്നും നിത്യനരകത്തിലോ ഗന്ധകച്ചൂളയിലോ കിടക്കേണ്ടിവരുമെന്നു ഹിന്ദുമതത്തിന്നഭിപ്രായമില്ല. നരകത്തെപ്പററി വേദങ്ങഠം ഒന്നുംതന്നെ പറയുന്നില്ലെന്നു് ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഋഗ്വേദത്തിലില്ലതന്നെ.

''നരകസ്തമ ഉന്നാഹഃ സ്വഗ്ഗഃ സത്ത്വഗുണോദയഃ''
(നരകമെന്നതു തമസ്സിൻെറ വീക്കവും സ്വഗ്ഗം സത്ത്വഗുണത്തിൻെറ ഉദയവുമാണു്).

എന്നാണു് ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഭാഗവതത്തിൽ പറയുന്നതു്. ''മരണത്തിന്നപ്പുറം ഒന്നുമില്ല. ഈശ്വരൻ ഇല്ല. ആത്മാവില്ല'' എന്നു വിശ്വസിക്കുന്ന ഒരുവനോടു ഹിന്ദുമതം ഉപദേശിക്കുന്നതു് ''തൻെറ ഇപ്പോഴത്തെ നിലയ്ക്കു താൻ എത്തിച്ചേൎന്നതു ശരി. എന്നാൽ വിചാരം അവിടെ നിറുത്തരുതു്. ഇനിയും കൂടുതൽ ചിന്തിക്കുക'' എന്നാണു്. അഭിപ്രായസ്വാതന്ത്ര്യത്തെ ഹിന്ദുധമ്മം ഒരിക്കലും ഹനിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ചിന്തയെ പകുതിവഴിക്കു നിറുത്താതെ പിന്നെയും കൂടുതൽ

ചിന്തിക്കാൻ ഒരുവനോടു പറയുന്നു. മനുഷ്യൻെറ മനസ്സ് അവൻ ജനിച്ചുവളന്ന പരിതഃസ്ഥിതിയും അവൻെറ പഠിപ്പുമനുസരിച്ച് ചിലപ്പോഠം നാസ്തികതയിൽ ചെന്നെത്തിയേക്കാമെന്ന് ഹിന്ദുമതത്തിന്നറിയാം. ഹിന്ദുമതം അതിനു് അവനെ ശപിക്കുന്നില്ല; നരകത്തിലിടുമെന്നു് ഭയപ്പെടുത്തുന്നുമില്ല.

''ഉണ്ണിക്കിടാങ്ങഠം പിഴച്ചുകാൽവെച്ചിലും
കണ്ണിന്നുകൗതുകമുണ്ടാംപിതാക്കഠംക്കു്''

എത്ര തെററു വരുത്തിയാലും ഒടുവിൽ എല്ലാം ശരിയാകുമെന്ന വിശ്വാസം ഹിന്ദുവിനുണ്ടു്. ഇങ്ങനെ എല്ലാ അഭിപ്രായങ്ങഠംക്കും സ്വാതന്ത്ര്യം കൊടുത്തുകൊണ്ടു് ഹിന്ദുമതം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു; അതു മനുഷ്യൻെറ വളർച്ചയ്ക്കു സഹായിക്കുന്നു. 'കല്ലും, മരവും, പാറയും, കുന്നുമാണു് ഈശ്വരൻ എന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവരോടു് ''സഹോദരാ ഈശ്വരൻെറ ലക്ഷണം എന്താണു്? അദ്ദേഹം സർവ്വവ്യാപിയും സർവ്വശക്തനുമല്ലയോ? ഈ കല്ലും മരവും പാറയും കുന്നും സർവ്വശക്തമാണോ? സർവ്വവ്യാപിയാണോ? ആലോചിച്ചു നോക്കുക'' എന്നു പറയുന്നു. ബുദ്ധി വളരുന്നു. അവൻെറ ഈശ്വരസങ്കല്പം ഉയരുന്നു. ഗുരുവിൻെറ ഉപദേശം കേട്ടു് 'ദേഹമാണു് ബ്രഹ്മം' എന്നു ധരിച്ചുകൊണ്ടു പോയ ഒരു ശിഷ്യൻെറ കഥ ഉപനിഷത്തുകളിലുണ്ടു്. കുറച്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോഠം ''നശ്വരവും മലമൂത്രമയവും ക്ഷുജ്ജരാദികഠംക്കു് അധീനവും ആയ ഈ മാംസപിണ്ഡം ബ്രഹ്മമാകുന്നതെങ്ങനെ?'' എന്നു് ശിഷ്യനു സംശയമുണ്ടായി. ഗുരുവിൻെറ അടുത്തുചെന്നു് സംശയം ചോദിച്ചു. 'വീണ്ടും ആലോചിക്കുക' എന്നു ഗുരു പറഞ്ഞു. 'മനസ്സാണു് ബ്രഹ്മം' എന്നു പിന്നീടു ആലോചിച്ചതിൽ ശിഷ്യനു തോന്നി. എന്നാൽ കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോഠം 'സദാ ചഞ്ചലവും ശക്തിയിൽ വൃദ്ധിക്ഷയാദികളോടുകൂടിയതുമായ ഈ മനസ്സ് ബ്രഹ്മമാകുന്നതു് എങ്ങനെ?' എന്നു് അയാഠംക്കു് വീണ്ടും ശങ്കയുണ്ടായി. ഗുരു പിന്നേയും പറഞ്ഞു. 'വീണ്ടും ആലോചിക്കുക' എന്നു്. പിന്നേയും ആലോചിച്ചു. ഇങ്ങനെ പല പ്രാവശ്യം ശിഷ്യൻ ആലോചിക്കുകയും, ഗുരു ആലോചിപ്പിക്കയും ചെയ്തതിൻെറഫലമായി ശിഷ്യൻ യഥാത്ഥത്തിൽ ബ്രഹ്മതത്ത്വം അറിഞ്ഞവനായിത്തീന്നു. ഗുരു ശാസിച്ചില്ല; ശിക്ഷിച്ചില്ല; ഭയപ്പെടുത്തിയില്ല. പിന്നേയും പിന്നേയും ആലോചിപ്പിച്ചു. അത്രമാത്രം. ഇതാണു് ഹൈന്ദവസമ്പ്രദായം. ഈശ്വരൻ ഇല്ലെന്നു കണ്ടതുകൊണ്ടു് ആലോചന നിറുത്താതിരുന്നാൽ മതി. പിന്നേയും പിന്നേയും മുന്നോട്ടുപോകുക. ഒടുവിൽ ലക്ഷ്യത്തിൽ ചെന്നെത്തും. ഇങ്ങനെ പടിപടിയായി ഹൈന്ദവാചാര്യന്മാർ ആലോചിയ്ക്കുയും ആലോചിപ്പിയ്ക്കുയും ചെയ്തതിൻെറ ഫലമായി ഹൈന്ദവ

ചിന്താഗതി ഒടുവിൽ വേദാന്തത്തിലെത്തുന്നു. ഈ വേദാന്തമാണ്̆ ഹിന്ദുമതത്തിൻെറ ജീവനായി നില്ക്കുന്നതു്.

മററു ചിന്താഗതികളോടുകൂടിയ വ്യക്തികളെ കാണാൻ കഴിയുമെങ്കിലും ഭാരതഖണ്ഡത്തിൻെറ ജീവനായി നില്ക്കുന്നതു് വേദാന്തമാണ്̆. വേദാന്തം മററെല്ലാ ചിന്താഗതികളേയും നിശിതയുക്തിവാദംകൊണ്ടു്—അനുഭവത്തിൽ അടിസ്ഥാനം ഉറപ്പിച്ച പ്രബലതക്കൊണ്ടു്—കീഴ്പ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. വേദാന്തത്തിനു മുഖ്യമായി മൂന്നു ശാഖകൾ ഉണ്ടു്. ദ്വൈതം, വിശിഷ്ടാദ്വൈതം, അദ്വൈതം. ഈശ്വരൻ സ്രഷ്ടാവും ഈ ലോകം സൃഷ്ടവുമാണെന്നു പറയുന്നു ദ്വൈതം. ഈ ലോകം സ്രഷ്ടാവായ ഈശ്വരൻെറ അംശമാണെന്നു പറയുന്നു വിശിഷ്ടാദ്വൈതം. ഈശ്വരനെന്നും ജഗത്തെന്നും രണ്ടില്ലെന്നും ഒന്നു മാത്രമേ സത്യമായുള്ളുവെന്നും അതു മറെറാന്നായി തോന്നുകയാണെന്നും അദ്വൈതം. ദ്വൈതികളും വിശിഷ്ടാദ്വൈതികളും ഈ ലോകം സത്യമാണെന്നു വാദിക്കുന്നു. അദ്വൈതികളാകട്ടെ ഈ ലോകത്തിനു് വ്യാവഹാരികമായിട്ടു് സത്തയുണ്ടെങ്കിലും പാരമാർത്ഥികമായി സത്തയില്ലെന്നു പറയുന്നു. ഈ മൂന്നു മതങ്ങളിൽ വച്ചു് അദ്വൈതമാണ്̆ ഏറ്റവും യുക്തിയുക്തമെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു. എന്നാൽ വ്യാവഹാരികമായിട്ടു് ദ്വൈതവിശിഷ്ടാദ്വൈതങ്ങളുടെ നില ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിനിടക്കു് നിരീശ്വരവാദികളോടു് ഒരു വാക്കു് പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. ഈശ്വരൻ ഇല്ലെന്നു് അവർ വാദിക്കുന്നു. അവർ വലിയ യുക്തിവാദികളാണെന്നു് അഭിമാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഞാൻ അവരോടു് ഹിന്ദുക്കളുടെ പ്രാചീനഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നിൽനിന്നു് ചിലതു് ചോദിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. യുക്തിപൂർവ്വം അവർ ഉത്തരം പറയണം. ഈ ലോകം പ്രതിനിമിഷം മാറിമാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി അവരും സമ്മതിക്കുമല്ലോ. ഏതൊന്നു് മാറിമാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നുവോ അതു് നിത്യമല്ല. നിത്യമാകാത്തതു് മൂലകാരണമാകയില്ല; കാര്യമാണ്̆. കാര്യമാണെങ്കിൽ അതിനു കാരണംവേണം—ഉപാദാനകാരണവും നിമിത്തകാരണവും വേണം. ഇതിലൊന്നു മാത്രമുണ്ടായാൽ കാര്യമുണ്ടാകയില്ലല്ലോ. ഈ കാണുന്ന ജഗത്തിൻെറ നിമിത്തകാരണം എന്താണ്̆? 'പ്രകൃതി' എന്നവർ പറയുമായിരിക്കാം. പ്രകൃതി ജഡമോ ചേതനമോ? ജഡത്തിനു് നിയന്തൃത്വമുണ്ടോ? നാമെല്ലാം ജഡമോ ചേതനമോ? ചേതനമാണെങ്കിൽ നമ്മെ ജഡമായ പ്രകൃതി നിയന്ത്രിക്കുന്നതെങ്ങനെ? ജഡമാണെങ്കിൽ സ്വയംചേഷ്ടാശക്തി കാണിക്കുന്നതെങ്ങനെ? ജഡത്തിൻേറയും ചേതനത്തിൻേറയും ലക്ഷണങ്ങൾ എന്തു്? ജഡം എവിടെയെങ്കിലും നിയന്തൃത്വം സ്വീകരിക്കുന്നതായി കണ്ടിട്ടുണ്ടോ? ജഡ

മെല്ലാം ചേതനനായ പരൻെറ ഇച്ഛയ്ക്കധീനമായി പ്രവൎത്തിക്കുന്നതായിട്ടേ കാണുന്നുള്ളു. ഒരിടത്തും കാണാത്തതിനെ വെച്ചുകൊണ്ടു് അനുമാനമുണ്ടാക്കുന്നതെങ്ങനെ? പ്രകൃതിവാദം നിലനില്ക്കയില്ല. അതു് അനേകായിരം വൎഷം മുൻപു്, ഏതാനുംകാലത്തേക്കു് സാംഖ്യന്മാർ പരീക്ഷിച്ചുനോക്കിയതാണു്. നിൽക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതെ അതു തോറേറാടുകതന്നെ ചെയ്തു. അതിനാൽ നിമിത്തകാരണം ചേതനം തന്നെ. അതിനു് വേണമെങ്കിൽ പ്രകൃതിയെന്നു പേരു പറഞ്ഞുകൊള്ളുക, അതിനു വിരോധമില്ല. എന്നാൽ അതു് ജഡമാണെന്നു മാത്രം പറയരുതു്. അത്യന്താജ്ഞേയമായ എന്തോ ഒന്നാണെന്നും പറയരുതു്. അത്യന്താജ്ഞേയമാണെങ്കിൽ അതു് അജ്ഞാതമായിരുന്നുകൊള്ളട്ടെ എന്നു വച്ചുതാനേ നിവൃത്തിയുള്ളു. ആ ചേതനമായ കാരണത്തെയാണു് വേദാന്തി ഈശ്വരൻ എന്നു പറയുന്നതു്.

വേദാന്തം യുക്തിശാസ്ത്രത്തെ ഭയപ്പെടുന്നില്ല. യുക്തിവാദിയെ അതു വെല്ലുവിളിക്കുന്നു. പ്രാചീനഭാരതീയർ, എല്ലാം കണ്ണുമൂടി വിശ്വസിച്ചിരുന്നവരായിരുന്നുവെന്നും അവൎക്കു് യുക്തിചിന്ത ഇല്ലായിരുന്നുവെന്നും നവീനർ വിചാരിക്കുന്നു. ഇതു് ഭാരതീയ തൎക്കശാസ്ത്രത്തേപ്പററി അറിവില്ലാത്തതുകൊണ്ടാണു്. കാര്യകാരണസംബന്ധജ്ഞാനത്തെ ഭാരതീയർ വൈദികകാലംമുതൽ ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതിനു് തെളിവുകളുണ്ടു്. ദൎശനങ്ങളിൽ അതു് ഉച്ചാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതായി കാണാം. ബുദ്ധമതക്കാരും വലിയ യുക്തിവാദികളായിരുന്നു. അവർ കാലക്രമേണ ബുദ്ധി ക്ഷയിച്ചു നിരീശ്വരവാദികളും അനാത്മവാദികളുമായിത്തീൎന്നു. അപ്പോഠം അവരുടെ വാദങ്ങളെ ഖണ്ഡിച്ചുകൊണ്ടു് ഉദയനാചാര്യർ 'കുസുമാഞ്ജലി' 'ആത്മതത്ത്വവിവേകം' എന്നീ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങഠം രചിച്ചു. ഇവയെ ഖണ്ഡിക്കാൻ ബുദ്ധമതക്കാൎക്കു് സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങഠം ശരിയായി പഠിച്ചവർ ഉള്ള ദിക്കിൽ നാസ്തികവാദത്തിനു് സ്ഥാനമുണ്ടായിരിക്കയില്ല. ഇവയ്ക്കും മീതെയാണു് അദ്വൈതവേദാന്തത്തിൻെറ നില. അതിനാൽ നിരീശ്വരവാദികളെ ശപിക്കയോ നരകാഗ്നിയുടെ പേരു പറഞ്ഞു് ഭയപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിക്കയോ അല്ല വേദാന്തിയുടെ നയം; വാദിച്ചു ജയിക്കുക തന്നെയാണു്.

അദ്വൈതവേദാന്തമാണു് ഏററവും ഉൽകൃഷ്ടമെന്നു് ഞാൻ പറഞ്ഞല്ലോ? സയിൻസിൻേറയും തത്ത്വശാസ്ത്രത്തിൻേറയും പുരോഗതിയോടുകൂടി അദ്വൈതത്തിൻെറ നില ഉറച്ചുവരികയാണു്. കീൽ സൎവ്വകലാശാലയിലെ പ്രൊഫസറായിരുന്ന ഡോക്ടർ പാഠംഡ്യൂസൻ ഇപ്രകാരം പറയുന്നു:—

''വേദാന്തത്തിൽ ഈ പ്രപഞ്ചത്തിൻെറ സത്തയില്ലായ്മയെ തെളിയിക്കുന്ന അനവധി ഉപമകൾ ഉണ്ടെങ്കിലും ജീവിതത്തെ ഒരു ദീർഘസ്വപ്നമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുന്ന ശങ്കരാചാര്യരുടെ ഉപമയാണ് ഏററവും മനോഹരമായിരിക്കുന്നതു്. ജീവിതം വെറും ഒരു സ്വപ്നം! പിൻഡറും സോഫോക്ലീസും മുതൽ ഷേക്സ്പീയറും കാൽഡറോണും വരെ സകല ചിന്തകന്മാരുടേയും അഭിപ്രായം ഇതുതന്നെയാണ്. എന്നാൽ ശങ്കരാചാര്യരെപ്പോലെ ആരും ഇതു് സുതാര്യം വ്യക്തമാക്കിയിട്ടില്ല. ''ഈ ലോകം ഛായാമാത്രസത്തയുള്ളതാണ്. സത്യം ഈ ഛായകൾക്കു് അതീതമാണ്'' എന്നു പ്ലേററോ പറയുമ്പോൾ അതേ സത്യത്തിലെത്തി. പ്ലേററോവിൻെറ മതവും വേദാന്തവും തമ്മിലുള്ള ഈ സാദൃശ്യം അത്ഭുതാവഹമാണ്. രണ്ടു പേരും ഈ താത്ത്വിക സത്യത്തെ അന്തർദൃഷ്ടികൊണ്ടാണ് കണ്ടെത്തിയതു്. അവരുടെ സ്വന്തമായ അദ്വൈതവേദാന്തം ജർമ്മനിയിൽ കാണുന്നതു് എൻെറ ഭാരതീയസഹോദരന്മാരെ അത്ഭുതപരതന്ത്രരാക്കാതിരിക്കയില്ല. അദ്വൈതവേദാന്തത്തിൻെറ ശാസ്ത്രീയമായ അടിത്തറ ജർമ്മനിയിലും നാം ദർശിക്കുന്നു. സ്ഥല കാലകാരണങ്ങൾ ആത്യന്തിക സത്തയുള്ളവയല്ലെന്നും അവ മനസ്സിൻെറ ഭാവങ്ങൾ മാത്രമാണെന്നും തന്മൂലം സ്ഥലകാലകാരണങ്ങളിൽ പരിമിതമായിരിക്കുന്നിടത്തോളം ഈ പ്രപഞ്ചം മനസ്സിൻെറ ഭാവഭേദങ്ങൾ മാത്രമാണെന്നും 'കാൻറ്' യുക്തിപൂർവ്വം തെളിയിച്ചു. ഇന്ത്യയിലേയും ഗ്രീസിലേയും ജർമ്മനിയിലേയും തത്ത്വചിന്തകൾ എത്രമാത്രം ഏകരൂപമായിരിക്കുന്നുവെന്നു് കാണുക. 'ലോകം മായയാണെ'ന്നു് ശങ്കരൻ പറയുമ്പോൾ 'അതു് ഛായമാത്രമാണെ'ന്നു് പ്ലേററോവും 'അതു് കേവലം തോന്നൽ മാത്രം; ഒട്ടും വാസ്തവികതയില്ലാത്തതു്'' എന്നു് കാൻറും പറയുന്നു.''

ബ്രാഡ്ലിയുടെ അഭിപ്രായവും അദ്വൈതസിദ്ധാന്തത്തോടു് യോജിക്കുന്നു. സകല പദാർത്ഥവും ഒരേ വസ്തുവിനാൽ നിർമ്മിതമാണെന്നു് സയൻസ് മിക്കവാറും തെളിയിച്ചിരിക്കുന്നു. നോക്കുക, അന്ധവിശ്വാസമെന്നോ, അസംബന്ധമെന്നോ വിചാരിച്ചിരുന്ന അദ്വൈതവേദാന്തം ലോകത്തു് ഉയർന്നുവരുന്നു. ചിന്തകലോകം അതിനെ അംഗീകരിക്കുന്നു. ശ്രീശങ്കരൻ അദ്വൈതത്തെ സ്ഥാപിക്കാൻ കൊണ്ടുവരുന്ന വാദങ്ങളിൽ ചിലതു് ഒരു ശ്ലോകത്തിൽ അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തുന്നു.

''സത്യം യദി സ്യാജ്ജഗദേതദാത്മനാ—
നന്തത്വഹാനിർനിഗമാപ്രമാണതാ.
അസത്യവാദിത്വമപിശീതുഃ സ്യാ—
ന്നൈതത്ത്രയം സാധു ഹിതം മഹാത്മനാം''

ഇതിൽ രണ്ടാമത്തേയും മൂന്നാമത്തേയും വാദം ഇരിക്കട്ടെ. ഒന്നാമത്തെ വാദമാണ് പ്രധാനമായി യുക്തിവിചാരം. ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവരെല്ലാം ഈ വാദം ശ്രദ്ധിച്ച് ആലോചിക്കേണ്ടതാണ്. ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നു് അറിയുന്നതു് ഈശ്വരപ്രത്യക്ഷം ലഭിക്കുന്നതുവരെ യുക്തികൊണ്ടാണല്ലോ. ഈശ്വരസ്വരൂപവും അപ്പോഠം യുക്തികൊണ്ടുതന്നെ അറിയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ''അതു് യുക്തികൊണ്ടു് ആലോചിക്കേണ്ടതല്ല; എൻെറ പുസ്തകത്തിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നതനുസരിച്ച് വിശ്വസിക്കേണ്ടതാണ്''' എന്നു പറയാൻ ആക്കും അവകാശമില്ല. അങ്ങനെ പറഞ്ഞാൽ ഓരോ പക്ഷക്കാക്കും പുസ്തകം വെവ്വേറെ ഉണ്ടാകും. ആരുടെ പുസ്തകം ശരിയെന്നു് അറിയാൻ പിന്നേയും യുക്തിയെ അവലംബിക്കേണ്ടിവരും. അഥവാ പുസ്തകവാദികളോടുതന്നെ സമാധാനം പറയുന്നതിലേക്കാണ് ശ്രീശങ്കരൻ ''നിഗമാപ്രമാണതാ'' എന്നു പറഞ്ഞതു്. അദ്വൈതം സത്യമല്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ ശ്രുതി പ്രമാണമല്ലെന്നു വരും. ശ്രുതിയിൽ ഒട്ടേറെ സ്ഥലങ്ങളിൽ അദ്വൈതം പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്.

''ബ്രഹ്മൈവേദമമൃതം പുരസ്താത്
ബ്രഹ്മ പശ്ചാത് ബ്രഹ്മ ദക്ഷിണതശ്ചോത്തരേണ
അധശ്ചോർദ്ധ്വം ച പ്രസൃതം
ബ്രഹ്മൈവേദം വിശ്വമിദം വരിഷ്ഠം'' (മുണ്ഡകം)

(വികാരവും നാശവുമില്ലാത്ത ബ്രഹ്മംതന്നെ മുമ്പിലും പുറകിലും വലത്തും ഇടത്തും താഴേയും മുകളിലും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നുവേണ്ട ഈ വിശ്വം പരമാർത്ഥത്തിൽ അത്യുൽകൃഷ്ടമായ ബ്രഹ്മം തന്നെയാണ്)

''ഐതദാത്മ്യമിദം സവ്വം തത്സത്യം സ ആത്മാ തത്ത്വമസി'' (ഛാന്ദോഗ്യം)

''ഇദം സവ്വം യദയമാത്മാ'' (ബൃഹദാരണ്യകം)

''ആത്മൈവേദം സവ്വം'' (ഛാന്ദോഗ്യം)

''നേഹ നാനാസ്തി കിഞ്ചന'' (ബൃഹദാരണ്യകം)

''തദേതദ്ബ്രഹ്മാപൂവ്വമനപരമനന്തരമബാഹ്യം (ബൃഹദാരണ്യകം)

''അയമാത്മാ ബ്രഹ്മ സവ്വഭൂഃ'' (ബൃഹദാരണ്യകം)

''ഏകമേവാദ്വിതീയം ബ്രഹ്മ തത്സത്യം സ ആത്മാ—
തത്ത്വമസി'' (ഛാന്ദോഗ്യം)

''അഥാത ആദേശോ നേതി നേതി നഹ്യേതദസ്മാദിതി—
നേത്യ ന്യത് പരമസ്തി'' (ബൃഹദാരണ്യകം)

എന്നു തുടങ്ങിയ അനേകശതം ശ്രുതിവാക്യങ്ങഠം അദ്വൈതത്തെ വ്യക്തമായി ഉപദേശിക്കുന്നു. അതിനാൽ ചില പുസ്തകങ്ങഠം

അദ്വൈതത്തെ ഉപദേശിക്കുന്നില്ലെന്നുള്ളതുകൊണ്ട് അത് സത്യമല്ലെന്ന് വരുന്നതല്ല. യുക്തിയുക്തമായ ഗ്രന്ഥവും യുക്തിശൂന്യമായ ഗ്രന്ഥവും തമ്മിൽ വിരുദ്ധമായി വന്നാൽ യുക്തിയുള്ളതിനെ ഗ്രഹിക്കണമെന്ന പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ? അദ്വൈതത്തിനുള്ള ഒരു വാദം നോക്കുക. 'ഈ ലോകം ഈ കാണുന്ന രൂപത്തിൽ സത്യമാണെങ്കിൽ അനന്തതയ്ക്ക് ഹാനിവരും'. അതായത് ഈശ്വരൻ (സദ്വസ്തു) പരിമിതമാണെന്നു വരും. 'ഈശ്വരൻ ഉള്ളിടത്ത് ലോകമില്ല. ലോകമുള്ളിടത്ത് ഈശ്വരൻ ഇല്ല' എന്നു വന്നാൽ ഒന്ന് മറ്റൊന്നിനെ പരിമിതമാക്കാതെ തരമുണ്ടോ? ഈശ്വരൻ ദേശത്താൽ പരിമിതനാണെന്നു വന്നാൽ കാലത്താലും പരിമിതനാകും; സാവയവനുമാകും. സാവയവൻ വിഭാജ്യനാകും. വിഭാജ്യനായാൽ നശ്വരനാകും. നശ്വരൻ എന്നാൽ മരണമുള്ളവനെന്നർത്ഥം. അപ്പോൾ ഈശ്വരന് പിന്നൊരു സ്രഷ്ടാവ് വേണ്ടിവരും. ഇതു് അബദ്ധമാണ്. അതിനാൽ ദ്വൈതം യുക്തിക്കു ചേരുകയില്ല. വിശിഷ്ടാദ്വൈതം പറയുന്നതു് ഈശ്വരൻെറ ഒരംശം പ്രപഞ്ചമായി രൂപാന്തരപ്പെടുന്നുവെന്നാണ്. അതും ശരിയല്ല. അനന്തവസ്തുവിനു് അംശമുണ്ടോ? അംശം വികാരിയായാൽ അംശിയുടെ അത്രയും ഭാഗം നശ്വരം, വികാരി, ആണെന്ന് വരും. അതും ശരിയല്ല. അതിനാലാണ് ലോകം ഇന്നു കാണുന്ന അവസ്ഥയിൽ സത്യമല്ലെന്ന് അദ്വൈതി പറയുന്നതു്. എന്നാൽ ലോകം സമ്പൂർണ്ണമിഥ്യയാണെന്ന് അദ്വൈതം പറയുന്നില്ല. അതിനു വ്യാവഹാരികസത്തയുണ്ട്. അതിലെ നാമരൂപങ്ങൾ മാത്രം കല്പനയാണെന്നേ പക്ഷമുള്ളു.

അസ്തി, ഭാതി, പ്രിയം, നാമം, രൂപം എന്ന് അഞ്ച് അംശം കൂടിയതാണ് നാം കാണുന്നതു്. ഇതിലെ നാമരൂപം മിഥ്യാ; തോന്നൽ. മറ്റേ മൂന്നംശവും സത്യം. സത്യത്തിൽ മിഥ്യാംശം തോന്നലിനാൽ ആരോപിതം. ഈ തോന്നൽ അവിദ്യയാൽ—വസ്തുസ്വരൂപത്തെ ശരിയായി ചിന്തിയ്ക്കായ്കയാൽ—ഉണ്ടാകുന്നു. വിവേകത്താൽ അവിദ്യ നീങ്ങുന്നു. ഇത് അനുഭവമാണ്.

ശ്രീശങ്കരൻ അനുഭവവാദിയാണ്. അദ്ദേഹം യുക്തിവാദികളെ വെല്ലുവിളിക്കുന്നതു് അനുഭവവാദം കൊണ്ടാണ്. വേദാന്തം ബ്രഹ്മസാക്ഷാത്കാരത്തെ സഹായിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മം ഉണ്ടെന്നുള്ളതിനു തെളിവെന്തു്? അനേകായിരം മഹർഷിമാർ അനുഭവപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇനി ആർക്കെല്ലാം ആഗ്രഹമുണ്ടോ അവർക്കെല്ലാം അനുഭവപ്പെടുത്താൻ കഴിയുകയും ചെയ്യും. 'പരിപശ്യന്തി' 'പശ്യന്തി' 'അനുപശ്യന്തി' എന്നാണ് ശ്രുതി പറയുന്നത്. ''ആരോ ഒരാൾ, പണ്ട് അനുഭവപ്പെടുത്തി, അത് കണ്ണുമൂടി വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളണം'' എന്നല്ല വേദാന്തവും ശ്രീശങ്കരനും പറയുന്നതു്.

'ശ്രുത്യാദയോ അനുഭവാദയശ്ച യഥാസംഭവമിഹ പ്രമാണം അനുഭവാവസാനത്വാത്ബ്രഹ്മജ്ഞാനസ്യ' എന്നു് ശ്രീശങ്കരൻ ബ്രഹ്മസൂത്രഭാഷ്യത്തിൽ പറയുന്നു. ശ്രുതി അനുഭവം മുതലായവ വേണ്ട പോലെ ഇവിടെ പ്രമാണമാണു്. അനുഭവത്തിൽ ചെന്നു് അവസാനിക്കുന്നതാണു് ബ്രഹ്മജ്ഞാനം.

''സ്വാനുഭൂത്യനുസരണേ തർക്ക്യതാം മാ കുതർക്ക്യതാം (തൻെറ അനുഭവത്തെ അനുസരിച്ചു് തർക്കിക്കുക. കുതർക്കം ചെയ്യരുതു്.) എന്നു് അദ്ദേഹം മററൊരിടത്തു പറയുന്നു. ബ്രഹ്മത്തെപ്പററി പ്രസംഗിക്കുകയും അനുഭവമില്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരെ അദ്ദേഹം അപരോക്ഷാനുഭൂതിയിൽ, 'അജ്ഞാനികളായ മൂഢന്മാർ' എന്നും, 'പശുസമന്മാർ' എന്നും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. വിവേകചൂഡാമണിയിൽ അനുഭവം വന്നവരുടെ ലക്ഷണം ശങ്കരൻ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാൻ ഗീത രണ്ടാം അദ്ധ്യായത്തിൽ 'സ്ഥിതപ്രജ്ഞ' ശബ്ദംകൊണ്ടു് അനുഭൂതിയുള്ളവൻെറ സ്വരൂപം വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. ബ്രഹ്മസൂത്രം ഒന്നാം അദ്ധ്യായം നാലാം സൂത്രത്തിൻെറ ഭാഷ്യത്തിലും ശ്രീശങ്കരൻ ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയുടെ സ്ഥിതി നിരൂപിക്കുന്നു.

'അവിദ്യാതമോനിവർത്തകസ്യ ദൃഷ്ടം കൈവല്യഫലാവസാനത്വം' എന്നു് ഗീതാഭാഷ്യത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം അനുഭവത്തേയും യുക്തിയേയും അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയാണു് അദ്വൈതം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതു്. യുക്തിവാദിയെ ഭയപ്പെടാത്തവനാണു് അനുഭവവാദിയായ അദ്വൈതി. ദ്വൈതിക്കൊരിക്കലും പരമലക്ഷ്യത്തെപ്പററി പറയാൻ സാദ്ധ്യമല്ല.

ഈശ്വരൻ സർവ്വവ്യാപിയാണെന്നു് ഈശ്വരവിശ്വാസമുള്ള എല്ലാ മതങ്ങളും പറയുന്നു. ഈശ്വരൻ സർവ്വവ്യാപിയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു് അന്യമായി എന്തുള്ളു? അദ്ദേഹം എല്ലാററിൻേറയും അകത്തും പുറത്തും ഇടയ്ക്കും ഇരിക്കണ്ടേ? ''അല്ല; എല്ലാററിൻേറയും ഉള്ളിലേ ഉള്ളു.'' എന്നു പറഞ്ഞാൽ ഈ ''എല്ലാം'' ഈശ്വരനാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതോ പെടാത്തതോ? സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതാണെങ്കിൽ സൃഷ്ടിച്ചതിനുശേഷം ഈശ്വരൻ അതിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചോ? അഥവാ സൃഷ്ടിയോടുകൂടിത്തന്നെ പ്രവേശിച്ചോ? ആദ്യത്തെ പക്ഷമാണെങ്കിൽ സൃഷ്ടിച്ച കുറെസമയം ഈശ്വരനെക്കൂടാതെ അവ ഇരുന്നശേഷം ഈശ്വരൻ അതിൽ പ്രവേശിച്ചെന്നുവരും. കുറെ സമയത്തു് അകത്തു് ഇല്ലായിരുന്ന വസ്തുക്കളിൽ ഈശ്വരൻ പ്രവേശിച്ചതു് എന്തിനായിരിക്കും? കാരണംകൂടാതെ കാര്യമുണ്ടാകുകയില്ലല്ലോ. എന്നു മാത്രമല്ല, ഈശ്വരൻ അതിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതുവരെ ഈശ്വരൻ സർവ്വവ്യാ

പിയല്ലാതെ കുറെ സമയം ഇരുന്നെന്നും വരും. ഇത് ആരെങ്കിലും സമ്മതിക്കുമോ? സർവ്വവ്യാപിയല്ലാതെ ഇരുന്നയാൾ സർവ്വവ്യാപിയായതെന്തിന്? 'സൃഷ്ടിയോടുകൂടിത്തന്നെ പ്രവേശിച്ചു.' എന്നു പറഞ്ഞാൽ സൃഷ്ടിക്കും പ്രവേശനത്തിനും മദ്ധ്യേ ഒരു ക്ഷണനേരംപോലുമില്ലായിരുന്നോ? ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ സൃഷ്ടിയെന്നും ഈശ്വരനെന്നും ഉള്ള ഭേദമെന്ത്? അതിനുംപുറമേ, ഈശ്വരങ്കൽനിന്നു് അന്യമായ ഒരു ഉപാദാനകാരണത്തെ ആശ്രയിച്ചാണ് സൃഷ്ടിയെന്നു വരുന്നു. ആ ഉപദാനകാരണമെന്ത്? 'പരമാണു' എന്നു ദ്വൈതി പറയുന്നു. അപ്പോൾ പരമാണുവിൽ ഈശ്വരൻ ഇല്ലാതിരുന്ന ഒരു കാലമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും പരമാണുവിനു് ഈശ്വരനെ വിട്ടു് സത്തയുണ്ടെന്നും അങ്ങനെ പരമാണുമാത്രമായി, കാര്യപ്രപഞ്ചമില്ലാതിരുന്ന കാലത്തു് ഈശ്വരൻ സർവ്വവ്യാപിയല്ലെന്നും വന്നുകൂടും. ഇനി ഒന്നുകൂടി പറയാനുണ്ടു്. സൃഷ്ടിച്ച ശേഷമോ സൃഷ്ടിയോടുകൂടിത്തന്നെയോ ഈശ്വരൻ പ്രവേശിച്ചതു് പരമാണുക്കളുടെ ഉള്ളിലോ ഇടയ്ക്കോ? ഇടക്കെങ്കിൽ ഈശ്വരൻ പിന്നേയും, സർവ്വവ്യാപിയല്ല. പരമാണുക്കളുടെ ഉള്ളിൽത്തന്നെയാണെങ്കിൽ പരമാണുക്കളിലും മദ്ധ്യേ മറ്റൊന്നിനു് പ്രവേശിക്കാൻ സ്ഥാനമുണ്ടോ? ഇതെല്ലാം ആലോചിക്കേണ്ടതാണ്. ഈവിധമുള്ള യുക്തിപൂർവ്വകചിന്തകളോടുകൂടിയാണ് അദ്വൈതവേദാന്തം ഉറച്ചുനില്ക്കുന്നതു്. എല്ലാം ഈശ്വരമയമാകുന്നു. 'ഐതദാത്മ്യമിദം സർവ്വം തത്സത്യം സ ആത്മാ' എന്നു വേദാന്തം പറയുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ള വസ്തു ഒന്നു്. അതു് പലതായി തോന്നുന്നുവെന്നേയുള്ളു എന്നാണ് അദ്വൈതം.

എന്നാൽ അദ്വൈതം ദ്വൈതവിശിഷ്ടാദ്വൈതങ്ങൾക്കും സ്ഥാനംകൊടുക്കുന്നു. ദ്വൈതവും വിശിഷ്ടാദ്വൈതവും തീരെ തെറ്റാണെന്നു് അദ്വൈതം പറയുന്നില്ല. വ്യാവഹാരികാവസ്ഥയിൽ ആദ്യം ദ്വൈതവും പിന്നീടു് വിശിഷ്ടദ്വൈതവും സത്യമാണ്.

''ദേഹഭാവേ തു ദാസോƒഹം ജീവഭാവേ ത്വദംശകഃ
ആത്മഭാവേ ത്വമേവാഹമിതി മേ നിശ്ചിതാ മതിഃ''

എന്ന ഹനുമദ്വാക്യം ഈ നിലയെ തെളിയിക്കുന്നു. നാം ഓരോരുത്തരും ദേഹമാണെന്നു് വിശ്വസിക്കയും, വിചാരിക്കയും അങ്ങനെ പരസ്പരം കാണുകയും ചെയ്യുന്ന നിലയിൽ അദ്വൈതമല്ല; ദ്വൈതമാണ് സത്യം. ആ നിലയിൽ ഈശ്വരനല്ല നമ്മൾ. നാം സൃഷ്ടികൾ മാത്രമാണ്; അപ്പോൾ നാം ഈശ്വരൻെറ ദാസന്മാരാണു്. ജീവന്മാരെന്നു വിചാരിക്കുന്ന നിലയിൽ ഈശ്വരാംശം മാത്രമാണ്. ഘടാകാശം മഹാകാശത്തിൻെറ അംശമായിരിക്കുന്നതുപോലെ. പരമാർത്ഥത്തിൽ ആകാശം ഒന്നേയുള്ളു. ഉപാധികൊണ്ടു് പ

ലതായി തോന്നുന്നു. ഉപാധികഠം നശിച്ചാൽ എല്ലാം ഒന്നുതന്നെ. അങ്ങനെയല്ലാതെ വരാൻ തരമില്ല. ഉപാധിതാദാത്മ്യമുള്ളപ്പോഠം എല്ലാം ഒന്നാണെന്ന അനുഭവം ഉണ്ടാകയില്ല. ഒന്നെന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു് ഫലമില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഉപാധിതാദാത്മ്യമുള്ള അവസ്ഥയിൽ ദ്വൈതവിശിഷ്ടാദ്വൈതങ്ങഠംക്കു് സ്ഥാനംകൊടുത്തുകൊണ്ടു് പരമസത്യമായ അദ്വൈതം ശോഭിക്കുന്നു. ഈ അദ്വൈതമാണു് ഹിന്ദുമതത്തിൻെറ ജീവൻ. ഈ അദ്വൈതത്തെ വിശദമായി യുക്തിയുക്തം പ്രതിപാദിച്ചു് അനുഭവത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നതാണു് ഹൈന്ദവധമ്മത്തിൻെറ മേന്മ. അദ്വൈതമാണു് ഹൈന്ദവധമ്മത്തിൻെറ ലക്ഷ്യം.

ഹിന്ദുമതത്തിൻെറ ലക്ഷ്യമെന്താണു്? ദുഃഖത്തിൻെറ ആത്യന്തികനിവൃത്തി അഥവാ പരമാനന്ദപ്രാപ്തി. ഇതിൽ ആക്കും വിപ്രതിപത്തിക്കു് അവകാശമില്ല. ഈ ലക്ഷ്യം നാസ്തികനും സമ്മതമായിരിക്കും. ദുഃഖം എന്നേക്കുമായി നശിച്ചു് പരിപൂണ്ണസുഖം വേണ്ടാത്തവർ ആരുള്ള? മൃഗങ്ങഠം കൂടിയും സുഖത്തിനുവേണ്ടി വേല ചെയ്യുന്നു. ആ സുഖം നിത്യമായിരിക്കണമെന്നുമുണ്ടു്. 'ദുഃഖം ഒരിക്കലും വരരുതു്.' എന്നു വിചാരിച്ചു് യത്നിക്കുന്നു മനുഷ്യൻ. 'ദുഃഖം വന്നുകൊള്ളട്ടെ. അഥവാ ഇടക്കിടെയെങ്കിലും വന്നുകൊള്ളട്ടെ,' എന്നു് മനുഷ്യൻ വിചാരിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ ഇന്നു് ഈ ലോകത്തു കാണുന്ന പരിഷ്കാരങ്ങളിൽ അധികവും കാണുകയില്ലായിരുന്നു. ദുഃഖത്തെ സമൂലം നശിപ്പിച്ചു് പരമാനന്ദത്തിൽ സ്ഥിരപ്രതിഷ്ഠിതനാകാമെന്ന ആശയമാണു് മനുഷ്യനെ എല്ലാ കമ്മങ്ങളിലും പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതു്. പരദ്രോഹവും, പരോപകാരവും, പ്രേമവും, ദ്വേഷവുമെല്ലാം അതിൻെറ ഫലമാണു്. ചക്രവത്തികഠം സാമ്രാജ്യം പിടിച്ചടക്കുന്നതും കൂലിക്കാരൻ കഠിനവെയിലിൽ വിയത്തും ചിലപ്പോഠം പട്ടിണികിടന്നും പണിയെടുക്കുന്നതും ഈ ആശ നിമിത്തമാണു്. ഈ ആശ മനുഷ്യനിൽ സഹജമാണു്. അതാണു് മനുഷ്യനെ മൃഗങ്ങളിൽനിന്നു വേർതിരിക്കുന്നതു്. ഈ നിത്യസുഖപ്രാപ്തിയാണു് വേദാന്തത്തിൻെറ ലക്ഷ്യം. ഇതു് ഈ ജന്മത്തു് ഇവിടെവെച്ചുതന്നെ സാധിക്കാൻ കഴിയുമെന്നും വേദാന്തം പറയുന്നു. ഇതിനുള്ള ഉപായങ്ങളാണു് വേദാന്തം പഠിപ്പിക്കുന്നതു്.

ഈ നിത്യസുഖവും, പരിപൂണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യവും, മരണമില്ലായ്മയും പര്യായങ്ങളാണു്. മരണമില്ലായ്മ—അമൃതത്വം—കിട്ടുന്നതുവരെ ദുഃഖം നിശ്ശേഷം നീങ്ങുകയില്ല. നാം ജീവിതം മുഴുവൻ ബുദ്ധിമുട്ടി പണിയിപ്പിച്ച കെട്ടിടങ്ങഠം, സമ്പാദിച്ച ധനം, സ്വത്തുക്കഠം മുതലായവയേയും വാത്സല്യപൂവ്വം വളത്തിയ കുട്ടികളേയും

നമ്മുടെ ബന്ധുമിത്രാദികളേയും സമ്പാദിച്ച ബിരുദങ്ങളും സ്ഥാനമാനങ്ങളും ഇവയേയും എന്നേയ്ക്കുമായി വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോകുകയെന്നതു് ആക്കു് സുഖകരമായിരിക്കും? നാം സമ്പാദിച്ച കുറെ ധനമോ നമ്മുടെ ബന്ധുക്കളിൽ ആരെങ്കിലുമോ വിട്ടുപിരിയുമ്പോഠം സാധാരണ ജനങ്ങഠം ദുഃഖം അനുഭവിക്കുന്നതായി നാം കാണുന്നു? 'മരണം ആർക്കും തടുക്കാവതല്ല. വരുമ്പോഠം വരട്ടെ. അതിനെപ്പററി ആലോചിക്കേണ്ട' എന്നു പറഞ്ഞു് നിരാശ നിമിത്തം കണ്ണടച്ചു് ചിലർക്കു ചിലപ്പോഠം ആ വശംനോക്കാതെ ജീവിക്കാമായിരിക്കാം. പക്ഷേ, സത്യം ആർക്കെങ്കിലും മറയ്ക്കാൻ കഴിയുമോ? മരണചിന്ത ദുഃഖത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു; 'ഇതെല്ലാം എന്തിനു്?' എന്ന ചോദ്യം ഉളവാക്കുന്നു. 'Duty, patriotism' (കത്തവ്യം, ദേശാഭിമാനം) എന്നീ പദങ്ങളെല്ലാം, ചിന്തിക്കാത്തവക്കു് സമാധാനം കൊടുക്കുമായിരിക്കാം. ചിന്തകൻ അവയെ ചോദ്യംചെയ്യുന്നു. പരിപൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യം കിട്ടാതെ സുഖം—നിത്യസുഖം—ഉണ്ടാകുന്നില്ല. സാമുദായിക നിയമങ്ങഠം, രാഷ്ട്രീയനിയമങ്ങഠം, പ്രകൃതിനിയമങ്ങഠം എന്നിവക്കു് അടിമയായിരിക്കുന്നവനു് സ്വാതന്ത്ര്യമെവിടെ? ബാഹ്യപ്രകൃതിയെ ജയിക്കുന്നതിനു മനുഷ്യൻ പലവിധ ശ്രമങ്ങഠം ചെയ്യുന്നു. ജഡികവിജ്ഞാനത്തിൻെറ കണ്ടുപിടുത്തങ്ങളെല്ലാം ബാഹ്യപ്രകൃതിയുടെ അടിമത്തത്തിൽനിന്നു് സ്വതന്ത്രനാകാൻ മനുഷ്യൻ ശ്രമിക്കുന്നതിൻെറ ഫലമാണു്. അവ വളരെ ആശ്ചര്യകരങ്ങഠം തന്നെ. എന്നാൽ ബാഹ്യപ്രകൃതിയെ സമ്പൂർണ്ണം ജയിക്കുകയെന്നതു് സാദ്ധ്യമല്ല. സാദ്ധ്യമാണെന്നു് ഒരിക്കൽ വന്നാൽതന്നെ അതുകൊണ്ടു് പ്രകൃതിയുടെ ഒരു വശം മാത്രമേ ജിതമാകുന്നുള്ളു. ബാഹ്യപ്രകൃതിയേപ്പോലെ തന്നെ ആഭ്യന്തരപ്രകൃതിയും ജയിക്കപ്പെടണം. എന്നാൽ മാത്രമേ പൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യം മനുഷ്യനു് ഉണ്ടാകുന്നുള്ളു. ബാഹ്യപ്രകൃതിയെ ജയിക്കുന്നതിനു് ജഡികശാസ്ത്രം ചെയ്യുന്നതും ചെയ്തിട്ടുള്ളതും ചെയ്യാൻ പോകുന്നതുമായ എല്ലാ ശ്രമങ്ങളേയും വേദാന്തം സ്വാഗതം ചെയ്യുന്നു. പരമാത്ഥം പറയുകയാണെങ്കിൽ വേദാന്താനുഗാമികളും വേദാന്തോപദേഷ്ടാക്കന്മാരുമായ മഹഷിമാരാണു് ലോകത്തു് ജഡികശാസ്ത്രത്തിൻെറ മൗലികസിദ്ധാന്തങ്ങഠം ആദ്യം കണ്ടുപിടിച്ചതും പ്രചരിപ്പിച്ചതും.

ദേഹത്തെ അപ്രധാനമായി തള്ളണമെന്നു വേദാന്തം പറയുന്നില്ല. വൈദ്യശാസ്ത്രം, ജ്യോതിഃശാസ്ത്രം, രസശാസ്ത്രം, ഗണിതശാസ്ത്രം, ശില്പശാസ്ത്രം, സംഗീതശാസ്ത്രം മുതലായ അനേകം മഹാശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഭാരതീയ മഹഷിമാർ ലോകത്തെ അത്ഭുതപരതന്ത്രരാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. ഭാരതീയരുടെ ആയുവ്വേദം ഇന്നും ചില അംശങ്ങളിൽ പാ

ശ്ചാത്യവൈദ്യത്തെ ജയിച്ചുനില്ക്കുന്നു. ഭാരതീയ സംഗീതം ഇന്നും ലോകത്തിന്റെ സവിശേഷശ്രദ്ധയെ ആകർഷിക്കുന്നു. ഭാരതീയ മഹർഷിമാർ ഉണ്ടാക്കിയ തച്ചുശാസ്ത്രം അനുസരിച്ചു പണികഴിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള അനേകം മനോഹരഹർമ്മ്യങ്ങൾ ലോകാതിശയികളായി ഇന്നും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ അവയിൽ പലതും കൊള്ളക്കാരുടെ കയ്യിൽപ്പെട്ടു തകർന്നു. എങ്കിലും ശേഷിക്കുന്നവ എത്ര മനോഹരം. സമയം അറിയുന്നതിനുള്ള യന്ത്രം പണ്ടു് നമുക്കുണ്ടായിരുന്നു. ആകാശവിമാനം പണ്ടു് നമ്മുടെ ആചാര്യന്മാർ കണ്ടുപിടിച്ചിരുന്നു. വാണിജ്യശാസ്ത്രവും വ്യാവസായിക ശാസ്ത്രവും നമ്മുടെ ആചാര്യന്മാർ രചിച്ചു. ഭാരതീയ ജനത അതു് പ്രവൃത്തിപദ്ധതിയിൽ കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തിരുന്നു. ആയുധവിദ്യ, രാജ്യഭരണമീമാംസ എന്നിവയിലും നാം പിന്നോക്കമായിരുന്നില്ല. നാം അക്കാലത്തു് ലോകത്തുണ്ടായിരുന്ന എല്ലാ രാജ്യങ്ങളുടേയും മുന്നിൽ നിന്നിരുന്നു. ഭാഗ്യദോഷത്താൽ വൈദേശികാക്രമണവും അടിമത്തവും നിമിത്തം നമ്മുടെ പുരോഗതി തടസ്സപ്പെട്ടു. അതുകൊണ്ടാണു് ഇന്നു നാം മററു രാജ്യങ്ങളുടെ പിന്നിലായിപ്പോയതു്. വേദാന്തം ബാഹ്യപ്രകൃതിജയത്തെ മറക്കണമെന്നു് ഉപദേശിക്കുകയോ തടുക്കുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. എന്നാൽ ബാഹ്യപ്രകൃതിജയം എത്രതന്നെ സാധിച്ചാലും ആഭ്യന്തരപ്രകൃതിയേക്കൂടി ജയിക്കുന്നതുവരെ ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിയായില്ലെന്നു മാത്രമേ വേദാന്തംപറയുന്നുള്ളു.

ലക്ഷ്യമെന്തു്? നിത്യസുഖം. രോഗാധീനമായ ശരീരവും. പട്ടിണി കിടക്കുന്ന വയറും വച്ചുകൊണ്ടു് സുഖമായിരിക്കാൻ സാധാരണക്കാരനു് സാദ്ധ്യമല്ലെന്നു് വേദാന്തം സമ്മതിക്കുന്നു. എളുപ്പത്തിൽ നാനാദേശങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു് കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കുന്നതിനുള്ള വാഹനങ്ങളും റോഡുകളും പാലങ്ങളും ശരീരത്തെ ശീതോഷ്ണാദികളിൽ നിന്നു രക്ഷിക്കുന്നതിനു് പററിയ വസ്ത്രങ്ങളും വേണമെന്നുതന്നെ വേദാന്തവും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. പക്ഷേ സുഖം ഇവയിലാണോ ഇരിക്കുന്നതെന്നു വേദാന്തം ചോദിക്കുന്നു. സുഖം മനസ്സിന്റെ ഒരവസ്ഥാവിശേഷമാണു്. അതിന്റെ സ്ഥാനം മനസ്സാണു്. ആ മനസ്സു് നേരെയല്ലെങ്കിൽ—ശാന്തമല്ലെങ്കിൽ—പരമാത്മമായ സുഖം എങ്ങനെയുണ്ടാകും? അന്യവസ്തുവിനെ ആശ്രയിച്ചുള്ള സുഖം ആ വസ്തുവിന്റെ നാശത്തിൽ നശിക്കയില്ലേ? ധനത്തിൽ സുഖമുണ്ടെന്നു് ചിലർ ഭ്രമിക്കുന്നു.

''ആർജനേ രക്ഷണേ ദാനേ വ്യയേ വാപി ച വസ്തുതഃ
ദുഃഖമേവ തതോ നൃണാം ന ധനം സുഖസാധനം''.

(സമ്പാദിക്കാൻ ദുഃഖം. വെച്ചു സൂക്ഷിക്കാൻ ദുഃഖം. കൊടുത്താൽ

ദുഃഖം. ചെലവായാൽ ദുഃഖം. വാസ്തവത്തിൽ പണത്തിൽനിന്നു് മനുഷ്യൎക്കു് ദുഃഖമേയുള്ളു. ധനം ഒരിക്കലും സുഖസാധനമല്ല) എന്നു് ശ്രീശങ്കരൻ പറയുന്നു. ''സൎവ്വം ദുഃഖം വിവേകിനഃ'' (വിവേകികൾ എല്ലാം ദുഃഖമയമാണ്). മക്കളുണ്ടായാൽ സുഖമെന്നു ചിലർ വിചാരിക്കുന്നു. മക്കൾ മരിക്കയോ രോഗികളാകയോ വിരൂപികളാകയോ തനിക്കു് അധീനരല്ലാത്തവരാകയോ മൂർഖരാകയോ ചെയ്താലുള്ള ദുഃഖം അവർ ആലോചിക്കുന്നില്ല.

''യാവതഃ കുരുതേ ജന്തുഃ സംബന്ധാൻ മനസഃ പ്രിയാൻ
താവന്തോ ƒസ്യ നിഹന്യന്തേ ഹൃദയേ ശോകശങ്കവഃ''

(ഒരുവൻ മനസ്സിനു പ്രിയങ്ങളായ എത്രയധികം വസ്തുക്കളോടു സംബന്ധം ഉണ്ടാക്കുന്നുവോ അത്രയും ദുഃഖക്കുററികൾ അയാൾ മനസ്സിൽ അടിച്ചുറപ്പിക്കുന്നു) എന്നു പ്രഹ്ലാദൻ പറയുന്നു. ഇതു് എത്ര സത്യമാണു്. എത്ര കൂടുതൽ വസ്തുക്കളിൽ മമത്വം വയ്ക്കുന്നുവോ അത്ര കൂടുതൽ നാം ദുഃഖം അനുഭവിക്കുന്നു. ഇതു് സത്യമെന്നു് ആലോചിച്ചുനോക്കിയാൽ അറിയാം. അനിത്യവസ്തുക്കളെ ആശ്രയിക്കാത്ത സുഖം മാത്രമേ നിത്യമാകയുള്ളു. നിത്യവസ്തുവിനെ അറിയാൻ ആഭ്യന്തര പ്രകൃതിയേയും ജയിക്കണം. കാമക്രോധാദികളാൽ അശാന്തമായിരിക്കുന്ന മനസ്സിനു് സുഖമെവിടെ? അശാന്തതയും സുഖവും കൂടി ഒന്നിച്ചിരിക്കുമോ? വിഷയഭോഗത്തിൽ തോന്നുന്ന സുഖം സുഖാഭാസമാണു്; ഭ്രമമാണു്. സൎവ്വാംഗവേദന അനുഭവിക്കുന്ന ഒരു മഹാരോഗിക്കു്, ബോധംകെടുത്തുന്ന മരുന്നു സേവിച്ചിട്ടു് ബുദ്ധി മന്ദിക്കുയാൽ തോന്നുന്ന സ്വാസ്ഥ്യം സ്വാസ്ഥ്യമല്ല; സ്വാസ്ഥ്യാഭാസമാണു്. അതിനാൽ ബാഹ്യപ്രകൃതിയേപ്പോലെതന്നെ ആഭ്യന്തരപ്രകൃതിയേയും ജയിച്ചു, പരിപൂൎണ്ണ സ്വാതന്ത്ര്യം ആസ്വദിക്കുന്നവനു് മാത്രമേ നിത്യസുഖം ഉണ്ടാകയുള്ളുവെന്നു് വേദാന്തം പറയുന്നു. ദേശകാലനിമിത്തങ്ങളാൽ പരിമിതനായിരിക്കുന്ന മനുഷ്യൻെറ സ്വാതന്ത്ര്യഭാവന വെറും തോന്നൽ മാത്രമാണു്. ദേശകാലനിമിത്തങ്ങളെ അതിക്രമിച്ച നിത്യവസ്തുവിൽ സുഖം കാണാൻ വേദാന്തം പഠിപ്പിക്കുന്നു. നിത്യവസ്തുവെന്തു്? താൻ തന്നെ. ആത്മാ. ആത്മാവിനു് ജനനമരണങ്ങളില്ലെന്നു് വേദാന്തം പറയുന്നു.

''ന ജായതേ മ്രിയതേ വാ കദാചിത്
നായം ഭൂത്വാ ഭവിതാ വാ ന ഭൂയഃ
അജോ നിത്യഃ ശാശ്വതോ ƒയം പുരാണോ
ന ഹന്യതേ ഹന്യമാനേ ശരീരേ''.

(ഈ ആത്മാവു് ജനിക്കയോ മരിക്കയോ ചെയ്യുന്നില്ല. ഈ ആത്മാവു മറെറാരു കാരണത്തിൽനിന്നു് ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഇതു് ദേഹാദികളിൽ

നിന്നു അന്യനാകുന്നു. ഇവൻ ജനനമില്ലാത്തവനും മരണമില്ലാത്തവനും ക്ഷയമില്ലാത്തവനും പണ്ടുള്ളവനെങ്കിലും നൂതനനുംആകുന്നു. ശരീരം ഹനിയ്ക്കപ്പെട്ടപ്പോഠം ഇവൻ ഹനിയ്ക്കപ്പെടുകയുമില്ല) എന്നു ശ്രുതി. ''ദേശകാലവിഷയാതിവർത്തിയാണ് ആത്മാവ്'' എന്നു ശങ്കരൻ വിവേകചൂഡാമണിയിൽ പറയുന്നു. ശരീരനാശത്തിലും ആത്മാവിനു് നാശമില്ല. ശരീരം ആത്മാവല്ല. ശരീരത്തിൻേറയും ബുദ്ധിയുടേയും ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടേയും വികാരങ്ങഠംക്കു് സാക്ഷിയായിരിക്കുന്നവനാണ് ആത്മാവ്. ആത്മാവിനു നാശമുണ്ടെന്നു ചിലർ പറയുന്നുവെങ്കിൽ അതു തെററാണ്. നിർവ്വികാരവും നിരാകാരവുമായ ആ വസ്തുവിനു് നാശമെങ്ങനെയുണ്ടാകും? തൻെറ നാശത്തെപ്പററി ആലോചിക്കാൻ ശ്രമിക്കുക. അപ്പോഠം ആ നാശത്തിനു് സാക്ഷിയായി പൂർണ്ണഭാവത്തിൽ താൻതന്നെ നില്ക്കുന്നതു കാണാം. ഞാൻ ഒരു വിദ്യാർത്ഥി ആയിരുന്നപ്പോഠം—പതിന്നാലു വയസ്സിൽ—ഒരിക്കൽ ഒരു സ്വപ്നംകണ്ടു. ഞാൻ മരിച്ചുവെന്നും എൻെറ ബന്ധുമിത്രാദികഠം ചേർന്നു് എൻെറ ശരീരം ശ്മശാനത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി ദഹിപ്പിക്കാൻ ഭാവിച്ചു എന്നും. എന്നാൽ അടുത്തുള്ള ഒരു മരക്കൊമ്പിൽ ഇരുന്നു് ഞാൻ അതു കണ്ടുകൊണ്ടിരുന്നുവെന്നുമായിരുന്നു സ്വപ്നം. ഞാൻ മരിച്ചതിനെപ്പററി ബന്ധുമിത്രാദികഠം കരയുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ആ മരക്കൊമ്പിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു് ''നിങ്ങഠം കരയേണ്ട, ഞാൻ മരിച്ചിട്ടില്ല. ഞാൻ ഇപ്പോഴും പഴയപോലെ, എന്നാൽ ശരീരം കൂടാതെ പൂർണ്ണനായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു'' എന്നു പറഞ്ഞു. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞു് ഞാൻ ഉണൎന്നു. ഈ സ്വപ്നമാണ് എന്നെ ആദ്യമായി വേദാന്തചിന്തയിലേയ്ക്കു നയിച്ചതു്. ''ഞാൻ എന്നതു് ദേഹമാണോ?'' എന്നു് അന്നു മുതൽ ചിന്തിക്കാൻ തുടങ്ങി. തത്ഫലമായിട്ടാണ് ഇന്നു ഞാൻ ഇവിടെ ഈ രൂപത്തിൽ നില്ക്കുന്നതു്. വാസ്തവത്തിൽ ആത്മാ ജനനമരണമില്ലാത്ത വസ്തുവാണ്. ഇതിനെ തെളിയിക്കാൻ വേദാന്തത്തിൽ വളരെ യുക്തികഠം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ശ്രീശങ്കരാചാര്യസ്വാമികളുടെ ലഘുഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നായ വിവേകചൂഡാമണിയിൽത്തന്നെ വളരെയുണ്ടു്. 'സ്വാത്മനിരൂപണം' എന്ന മററൊരു ഗ്രന്ഥം ഈ വിഷയത്തെപ്പററി കൂടുതൽ അറിയുന്നതിനു് വളരെ സഹായിക്കും. ആത്മാ നിർവ്വികാരവും നിരാകാരവുമായതുകൊണ്ടു് ദേശകാലനിമിത്തങ്ങഠംക്കു് അതീതമാണ്. അതു് നിത്യശുദ്ധബുദ്ധമുക്തസ്വഭാവമാണ്. അതു് എന്നും സ്വതന്ത്രമാണ്. അജ്ഞാനത്താൽ തോന്നുന്നതാണ് ബന്ധം. ഈ ബന്ധം നാം തന്നെ ഉണ്ടാക്കിയതുമാണ്. ഈ ബന്ധത്തിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്വം നമ്മിൽത്തന്നെയാണെന്നു് വേദാന്തം പറയുന്നു. സർവ്വശക്തനും പരമകാരുണികനും നീതിമാനും ആയ ഒരു ഈശ്വരൻ പല ജീവികളെ സൃഷ്ടിച്ച് സംസാരദുഃഖത്തിലിട്ടു്

കഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നവെന്ന വരുന്നതല്ല. അങ്ങനെ വന്നാൽ ഒന്നുകിൽ ഈശ്വരൻ സർവ്വശക്തനല്ല. അല്ലെങ്കിൽ പരമകാരുണികനല്ല; അസമത്വം വച്ചുപുലർത്തുന്നവൻ എന്നും വരും. ഇതു് സേശ്വരവാദികൾ ആരും സമ്മതിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. ''എൻെറ മതം സമത്വത്തിനുവേണ്ടി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു'' എന്നു ചില മതക്കാർ പറയുന്നു, അതേസമയം തന്നെ ''ഈശ്വരനാണു് ഈ ലോകത്തു് അസമത്വത്തിൻെറ കർത്താവു്'' എന്നും അവർ പറയുന്നു. അപ്പോൾ ''ഈശ്വരൻ ഉണ്ടാക്കിയ അസമത്വത്തെ ഇല്ലാതാക്കുകയാണോ അവരുടെ മതത്തിൻെറ ഉദ്ദേശ്യം?'' എന്ന ചോദ്യം പുറപ്പെടും. ഈശ്വരൻ ഉണ്ടാക്കിയ അസമത്വം ഇല്ലാതാക്കാനാണോ മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടിച്ചതു്? ഈശ്വരൻ എന്തിനു് മനുഷ്യനെ സൃഷ്ടിച്ചു് ബന്ധത്തിൽ പെടുത്തി? ഇരിക്കട്ടെ! 'ഈശ്വരനെ ഭജിക്കാൻ' എന്നു് സമാധാനം പറയുമായിരിക്കാം. ഈശ്വരനെ ഭജിക്കണമെന്ന ആഗ്രഹമോ ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്ന വിശ്വാസമോ ഉണ്ടാകാത്ത തലച്ചോറോടുകൂടിയ ചിലരെ ഈശ്വരൻ സൃഷ്ടിച്ചതെന്തിനായിരിക്കാം? വേദാന്തം ഈശ്വരനിൽ ദോഷാരോപണം ചെയ്യുന്നില്ല. ബന്ധവും മോക്ഷവും തന്നിൽത്തന്നെ എന്നു വേദാന്തം പറയുന്നു.

''മന ഏവ മനുഷ്യാണാം കാരണം ബന്ധമോക്ഷയോഃ
ബന്ധായ വിഷയാസക്തം മുക്ത്യൈ നിർവിഷയം സ്മൃതം''

(മനസ്സുതന്നെ മനുഷ്യർക്കു് ബന്ധത്തിനും മോക്ഷത്തിനും കാരണം—വിഷയാസക്തമായ മനസ്സു് ബന്ധത്തിനും വിഷയം വിട്ടുള്ള മനസ്സു് മുക്തിക്കും കാരണമാണു്) എന്നാണു് ഉപദേശം. ഇപ്രകാരം അജ്ഞാനത്തെ തള്ളിനീക്കി പരമാനന്ദപദത്തിൽ എത്തിച്ചേരുകയാണു് വേദാന്തലക്ഷ്യം. ഇതിനേത്തന്നെയാണു് മുക്തിയെന്നു പറയുന്നതു്. കൈവല്യം, നിർവ്വാണം മുതലായവ ഇതിൻെറ പര്യായങ്ങളാണെന്നും വേദാന്തി പറയുന്നു.

ഈ അവസ്ഥ ഇവിടെ വച്ചുതന്നെ അനുഭവിക്കാമെന്നു് വേദാന്തം ഘോഷിക്കുന്നു. വേദാന്തത്തിൻെറ ലക്ഷ്യം അപ്രായോഗികമല്ല; അനിശ്ചിതമല്ല; അപ്രാപ്യവുമല്ല. അനേകായിരം പേർ വൈദികകാലം മുതൽ ഈ ലക്ഷ്യം അനുഭവപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നു് വേദാന്തചരിത്രം പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഋഭു, നിദാഘൻ, ദത്താത്രേയൻ, വാമദേവൻ തുടങ്ങിയ പലരുണ്ടു്. ഈ അടുത്തകാലത്തു് ഭഗവാൻ ശ്രീരാമകൃഷ്ണനും വിവേകാനന്ദസ്വാമികളും ജീവിച്ചു. സ്വാമികൾ പത്തിലധികം മുക്തന്മാരെ തൻെറ ഭാരതപര്യടനത്തിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ടെന്നു് ഒരിടത്തു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

''അത്ര ബ്രഹ്മ സമശ്നുതേ''

ഇവിടെ വച്ചുതന്നെ ബ്രഹ്മത്തെ അനുഭവിക്കുന്നു എന്നു് ശ്രുതി പറയുന്നു. അത്രമാത്രമല്ല;

* ''ഇഹ ചേദവേദീദഥ സത്യമസ്തി
ന ചേദിഹാവേദീന്മഹതീ വിനഷ്ടിഃ''

എന്നും കൂടി ശ്രുതി പറയുന്നു. ഇവിടെവെച്ചു് അറിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ വലിയ നഷ്ടമാണെന്നു് അർത്ഥം. മനുഷ്യജന്മംതന്നെ നിഷ്പ്രയോജനമെന്നു സാരം. ഇപ്രകാരമുള്ള മുക്താവസ്ഥയിലുള്ള ആനന്ദത്തെ ശ്രീശങ്കരൻ വർണ്ണിക്കുന്നു.

''വാചാ വക്തുമശക്യമേവ മനസാ മന്തും ന വാ ശക്യതേ
സ്വാനന്ദാമൃതപൂരപൂരിതപരബ്രഹ്മാംബുധേർവൈഭവം
അംഭോരാശിവിശീർണ്ണവാർഷികശിലാഭാവം ഭജന്മേ മനോ
യസ്യാംശാംശലവേ വിശീർണ്ണമധുനാ*ff*നന്ദാത്മനാ നിർവൃതം''.

(സമുദ്രത്തിൽവീണ തകന്ന ആലിപ്പഴംപോലെയാണു് എന്റെ മനസ്സു്. യാതൊന്നിന്റെ അംശത്തിന്റെ തുള്ളിയിൽ ലയിച്ചു് ഇപ്പോഠം ആനന്ദസ്വരൂപം കൈക്കൊണ്ടു് തൃപ്തിയോടിരിക്കുന്നുവോ ആ, ആത്മാനന്ദരൂപമായ അമൃതപ്രവാഹംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞ, പരബ്രഹ്മസമുദ്രത്തിന്റെ വൈഭവം വാക്കുകൊണ്ടു പറയാൻ സാദ്ധ്യമല്ലേ അല്ല; മനസ്സുകൊണ്ടു് ഊഹിക്കാനും കഴിയുന്നില്ല).

ഈ ആനന്ദം വാക്കുകൊണ്ടു് പറയാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. മനസ്സുകൊണ്ടു് ഊഹിക്കാനും കഴിയുന്നതല്ല. ആനന്ദക്കടലിൽ വീണ ആനന്ദമഞ്ഞുകട്ടയുടെ അവസ്ഥയാണിതു്. ''അനുഭവിക്കാവുന്നതാണെങ്കിൽ പറയാൻ സാധിക്കാതെ വരുമോ?'' എന്നു ചിലർ ചോദിക്കുമായിരിക്കാം, ലഡ്ഡുവിന്റെയും ജിലേബിയുടേയും സ്വാദു് അതു് തിന്നിട്ടില്ലാത്ത ഒരുവനെ പറഞ്ഞുമനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുമോ? കേവലം 'മധുരം, മധുരം' എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞാൽ അതു സ്പഷ്ടമാകുമോ? മുക്തന്റെ നിലയെപ്പററി ശ്രീശങ്കരൻ പറയുന്നതു് 'യസ്യാനന്ദോ നിരന്തരഃ' എന്നാണു്. ഇടവിടാതെയുള്ള ആനന്ദം അയാളിൽ ഉണ്ടായിരിക്കും. ബാഹ്യവസ്തുക്കളെ ആശ്രയിക്കാത്ത ആനന്ദം അയാഠം എല്ലാ അവസ്ഥയിലും അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ശരീരം രോഗാദികഠംക്കു് അധീനമായി ക്ലേശിക്കുമ്പോഴും അയാളുടെ ആനന്ദത്തിനു കുറവുണ്ടായിരിക്കയില്ല. ഈ ലക്ഷ്യം കൈവരണമെന്നാഗ്രഹിക്കാത്തവർ ആരുണ്ടു്?

* ഈ മനുഷ്യജന്മത്തിൽത്തന്നെ ആത്മാവിനെ അറിഞ്ഞാൽ ഈ ജന്മത്തിൽ വിനാശമില്ലായ്മയോ പ്രയോജനമോ ഉണ്ടു് — ഈ ജീവിതത്തിൽ അറിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ വലുതായ നഷ്ടമുണ്ടു്.

ഇനി ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിക്കുള്ള ഉപായത്തെപ്പററിയാണ്. ഇതിനു 'യോഗം' എന്നു പറയുന്നു. യോഗപദത്തിനു് ഉപായമെന്നും അർത്ഥമുണ്ടു്. യോഗമെന്നാൽ ആസനപ്രദർശനമോ ശ്വാസം പിടിച്ചടക്കി വളരെ നേരം ഇരിക്കുന്നതോ വെള്ളത്തിൽ പൊങ്ങിക്കിടക്കുന്നതോ ആഹാരമില്ലാതെ ജീവിക്കുന്നതോ ചെമ്പു സ്വർണ്ണമാക്കുന്നതോ ഭാവിഫലം പറയുന്നതോ ആണെന്നു ചിലർ ധരിച്ചുവച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവയും ഒരുതരം യോഗങ്ങൾതന്നെ. എന്നാൽ യോഗശാസ്ത്രത്തിൻെറ പ്രധാനാചാര്യനായ പതഞ്ജലി മഹർഷി പറയുന്നതു്, 'യോഗശ്ചിത്തവൃത്തിനിരോധഃ' എന്നാണ്. അതായതു് നാനാവിഷയങ്ങളിൽ അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു നടക്കുന്ന മനസ്സിനെ പിടിച്ചടക്കുന്നതു യോഗം. 'താം യോഗമിതി മന്യന്തേ സ്ഥിരാമിന്ദ്രിയധാരണാം' എന്നു ശ്രുതി. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ സ്ഥിരമായി അടക്കിവയ്ക്കുന്നതു് യോഗം. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ വഴിയായിട്ടാണല്ലോ മനസ്സ് വെളിയിലുള്ള വിഷയങ്ങളിലേയ്ക്കു് പ്രവഹിക്കുന്നതും പിന്നീടു് അവയെപ്പററി ചിന്തിക്കുന്നതും. അഥവാ മനസ്സുതന്നെ ആറാമത്തെ ഇന്ദ്രിയമാണെന്നും പക്ഷമുണ്ടു്. ''മനഃഷഷ്ഠാനീന്ദ്രിയാണി'' എന്നു ഗീത.

ഉപാധികളിൽ അഹന്തയും മമതവും വയ്ക്കുകനിമിത്തമായിട്ടാണ് സർവ്വവ്യാപിയും ജരാമരണരഹിതനും ആയ ആത്മാവ് പരിമിതനും വികാരിയുമായി തോന്നുന്നതു്. ഉപാധികളിലുള്ള ഈ അഹന്തയും മമതവും തന്നെ അജ്ഞാനം. താൻ ഉപാധിയല്ലെന്ന ബോധമുണ്ടാകുന്നതിനു് സ്വസ്വരൂപത്തെ അറിയണം. സ്വസ്വരൂപത്തെ അറിയുന്നതിനു് മനസ്സ് അന്തർമുഖമാക്കണം.

''സദാ സർവ്വഗതോƒപ്യാത്മാ ന സർവ്വത്രാവഭാസതേ
ബുദ്ധാവേവാവഭാസേത സ്വച്ഛേഷു പ്രതിബിംബവത്''

(ആത്മാവ് എല്ലാപ്പോഴും സർവ്വവ്യാപിയാണെങ്കിലും എല്ലായിടത്തും പ്രകാശിക്കുന്നില്ല. ബുദ്ധിയിൽ മാത്രമേ പ്രതിഭാസിക്കൂ. നിർമ്മല വസ്തുക്കളിലല്ലേ പ്രതിബിംബമുണ്ടാകുക?) എന്നു് ശ്രീശങ്കരൻ പറയുന്നു.

തൻെറ ഉള്ളിലിരിക്കുന്ന, മനസ്സിന്നപ്പുറമിരിക്കുന്ന വസ്തുവിൻെറ സ്വരൂപം ബുദ്ധികൊണ്ടു് ഗ്രഹിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതുപോലെ വെളിയിൽനിന്നു് ഗ്രഹിക്കാൻ സാധ്യമല്ല. അതുകൊണ്ടു് ആദ്യം മനസ്സ് വൃത്തിനിരോധം ചെയ്തു് അന്തർമുഖമാക്കുമ്പോൾ അതു് നിർവ്വിഷയമാകും. നിർവ്വിഷയമാകുമ്പോൾ സ്വസ്വരൂപത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നതിനു് ശക്തമാകും. അതുകൊണ്ടു് സ്വസ്വരൂപ വിജ്ഞാനത്തിനുപായമായി വേദാന്തം യോഗത്തെവിധിക്കുന്നു.

യോഗങ്ങരം, അഥവാ യോഗം——ചിത്തവൃത്തിനിരോധം—— സാധിക്കുന്നതിനുള്ള ഉപായങ്ങരം, പലതുണ്ട്. ഇവയെ എല്ലാം തന്നെ നാലുതരത്തിൽ വിഭാഗിച്ച് ശ്രീ വിവേകാനന്ദസ്വാമികരം പറയുന്നു. അവ ഭക്തിയോഗം, കർമ്മയോഗം, രാജയോഗം, ജ്ഞാന യോഗം എന്നിവയാണ്. ഇവയെക്കൂടാതെ പുത്തനായി ഒരു സമ്പ്ര ദായം ഒരാരം കണ്ടുപിടിച്ചാൽ അതു് തെററാണെന്ന് വേദാന്തി പറ യുന്നില്ല. എന്നാൽ ഇന്നവരെ കണ്ടുപിടിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെല്ലാം ഈ നാലുയോഗങ്ങളിൽ ഉരംപ്പെട്ടുമെന്നുള്ളതുപോലെ ഇനി കണ്ടുപിടിക്ക പ്പെടാവുന്നവയും ഉരംപ്പെടുത്താമെന്ന് വേദാന്തി പറയുന്നു. ഭക്തി യോഗമെന്നതു് സർവ്വവ്യാപിയായിരിക്കുന്ന ആത്മാവിൽ, ഈ ലോ കം സമുദ്രത്തിൽ തരംഗമെന്നപോലെ ഉണ്ടായതാണെന്നും അതി നാൽ ഈ ലോകമെല്ലാം പരമാത്മാവായ ഈശ്വരനന്ധീനവും ഈശ്വ രാത്മകവുമാണെന്നും അറിഞ്ഞു് സർവ്വ വസ്തുവിലും സ്വദേഹത്തിലും സ്വജീവിതത്തിലും കൂടി മമത്വം വിട്ടു് സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അവസ്ഥ യാണ്. ഹിന്ദുമതത്തിലെ വിഗ്രഹാരാധന ഈ ഭക്തിയോഗത്തി ൻെറ ഒരംശമോ ഒരു താഴ്ന്നപടിയോ ഒരു അഭ്യാസരീതിയോ ആണ്. വിഗ്രഹാരാധനയില്ലെങ്കിൽ ഹിന്ദുമതം ഇല്ലെന്നുവരുന്നതല്ല. ഭക്തന്മാരെ ഭാഗവതത്തിൽ മൂന്നുവിധമായി തരംതിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

''സർവ്വഭൂതേഷു യഃ പശ്യേത് ഭഗവദ്ഭാവമാത്മനഃ
ഭൂതാനി ഭഗവത്യാത്മന്യേഷ ഭാഗവതോത്തമഃ
ഈശ്വരേ തദധീനേഷു ബാലിശേഷു ദ്വിഷത്സു ച.
പ്രേമമൈത്രീകൃപോപേക്ഷാം യഃ കരോതി സ മധ്യമഃ
അർച്ചായാമേവ ഹരയേ പൂജാം യഃ ശ്രദ്ധയേഹതേ
ന തദ്ഭക്തേഷു ചാന്യേഷു സ ഭക്തഃ പ്രാകൃതഃ സ്മൃതഃ''

ഈശ്വരനെ സർവ്വവ്യാപിയായി ആരാധിക്കുന്നവനാണ് ഉത്തമ ഭക്തൻ; അതായതു് സകല ജീവികളിലും ഈശ്വരഭാവം കാണുന്ന വൻ. ഈശ്വരനെ തന്നിൽനിന്നും സൃഷ്ടികളിൽനിന്നും അന്യമായി കരുതി ഭജിക്കയും ഈശ്വരഭക്തന്മാരെ മാത്രം സ്നേഹിക്കയും മററുള്ള വരിൽ, (അല്പന്മാരിൽ) ദയ, ശത്രുക്കളിൽ ഉപേക്ഷ എന്നിവ വച്ചു പുലർത്തുകയും ചെയ്യുന്നവൻ മധ്യമഭക്തനേ ആകുന്നുള്ളു. വിഗ്രഹങ്ങ ളിൽ മാത്രം പൂജിക്കുന്നവൻ എത്ര ശ്രദ്ധയുള്ളവനായാലും പ്രാകൃത (അധമ) ഭക്തൻ ആകുന്നു. ഈശ്വരനും സൃഷ്ടിയും രണ്ടെന്നു കാണുന്ന വൻപോലും മധ്യമഭക്തൻ!

നോക്കുക. ഹിന്ദുമതം ഒന്നിലധികം ഈശ്വരനിൽ വിശ്വസി ക്കുന്നുവെന്നു പറയുന്നവർ ഈ ഭാഗം ആലോചിക്കേണ്ടതാണ്. ഈ ശ്വരങ്കൽ നിന്നന്യമായി ഏതെങ്കിലും കാണുന്നവൻ ഉത്തമഭക്തന

ല്ലെന്നു് ഭാഗവതം (പുരാണം) പറയുന്നു. ഹിന്ദുമതം ഈശ്വരൻ ഒന്നേ ഉള്ളവെന്നു മാത്രമല്ല പഠിപ്പിക്കുന്നതു്. ഈശരങ്കൽ നിന്നന്യമായൊന്നുമില്ലെന്നുംകൂടി പഠിപ്പിക്കുന്നുവെന്നുള്ളതിനു് ഇതിൽ കൂടുതൽ തെളിവെന്താണു് വേണ്ടതു്? ശിവൻ, വിഷ്ണു മുതലായതെല്ലാം ഒരേ ഈശ്വരന്റെ വിഭിന്ന നാമങ്ങളാകുന്നു. 'ശിവൻ' എന്നാൽ 'അത്യന്ത പരിശുദ്ധൻ'. 'വിഷ്ണു' എന്നാൽ 'സർവ്വത്തിലും പ്രവേശിക്കുന്നവൻ' 'സർവ്വവ്യാപി' എന്നർത്ഥം. അതു് രണ്ടും രണ്ടായിരിക്കണമെന്നില്ലല്ലോ. അത്രയുമല്ല; ഒന്നെന്നു തെളിച്ചു പറയുന്നു.

''ശിവായ വിഷ്ണുരൂപായ ശിവരൂപായ വിഷ്ണവേ
ശിവസ്യ ഹൃദയം വിഷ്ണുഃ വിഷ്ണോസ്തു ഹൃദയം ശിവഃ''

(വിഷ്ണുരൂപനായ ശിവനു്, ശിവരൂപനായ വിഷ്ണുവിനു് വന്ദനം. ശിവന്റെ ഹൃദയമാണു് വിഷ്ണു. വിഷ്ണുവിന്റെ ഹൃദയമാണു് ശിവൻ) എന്നു് സ്കന്ദോപനിഷത്തിൽ പറയുന്നു.

'യച്ച കിഞ്ചിജ്ജഗത് സർവ്വം ദൃശ്യതേ ശ്രൂയതേഽപി വാ
അന്തർബഹിശ്ച തത്സർവ്വം വ്യാപ്യ നാരായണഃ സ്ഥിതഃ
സ ബ്രഹ്മാ സ ശിവഃ സ ഹരിഃ സേന്ദ്രഃ സോഽക്ഷരഃ പരമഃ സ്വരാട്

തദേവാഗ്നിസ്തദ്വായുസ്തത്സൂര്യസ്തദു ചന്ദ്രമാഃ
തദേവ ശുക്രമമൃതം തദ്ബ്രഹ്മ തദാപഃ സഃ പ്രജാപതിഃ''

(ലോകമായി കാണുന്നതിന്റേയും കേൾക്കുന്നതിന്റേയുമെല്ലാം ഉള്ളിലും പുറത്തും വ്യാപിച്ചു് നാരായണൻ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം തന്നെ ബ്രഹ്മാവു്. അദ്ദേഹംതന്നെ ശിവൻ; അദ്ദേഹം തന്നെ വിഷ്ണു. ഇന്ദ്രനും അക്ഷരനും പരമനും സ്വപ്രകാശനും അദ്ദേഹംതന്നെ. അതു തന്നെ അഗ്നിയും വായുവും സൂര്യനും ചന്ദ്രനും ശുക്രമായ അമൃതവും ബ്രഹ്മവും ജലവും പ്രജാപതിയും) എന്നു് നാരായണോപനിഷത്തിലും,

''തദേവാഗ്നിസ്തദാദിത്യസ്തദ്വായുസ്തദു ചന്ദ്രമാഃ
തദേവ ശുക്രം തദ്ബ്രഹ്മ തദാപസ്തത്പ്രജാപതിഃ''

(അതുതന്നെ അഗ്നിയും ആദിത്യനും വായുവും. ചന്ദ്രനും ശുദ്ധമായ ബ്രഹ്മവും ജലവും പ്രജാപതിയും അതുതന്നെ) എന്നു ശ്വേതാശ്വതരോപനിഷത്തിലും പറയുന്നു. ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും പ്രാചീന ഗ്രന്ഥമായ ഋഗ്വേദത്തിൽ ''ഏകം സദ്വിപ്രാ ബഹുധാ വദന്തി'' എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. സത്തായതൊന്നു്. അതിനെ പഠിപ്പുള്ളവർ പല പേരുകൾകൊണ്ടു് പറയുന്നു. ഒരേ ഈശ്വരനെ പല പേരുകളിലും പല രൂപങ്ങളിലും ആരാധിക്കുകയാണു് ഹൈന്ദവസമ്പ്രദായം.

ഈശ്വരൻ അരൂപനും നിർഗ്ഗുണനുമാണെന്നു് ഹിന്ദുക്കൾ അറിയാത്തതല്ല.

''യ ഏകോഽവർണ്ണോ ബഹുധാ ശക്തിയോഗാത്
വർണ്ണാനനേകാൻ നിഹിതാർത്ഥോ ദധാതി.''

എന്നു് ശ്വേതാശ്വതരം പറയുന്നു. അരൂപനും നിർഗ്ഗുണനുമായ ഈശ്വരനിൽനിന്നു് സരൂപവും സഗുണവുമായ ഈ ജഗത്തു് ഉണ്ടായതുപോലെ പല രൂപങ്ങളുമുണ്ടാകുന്നുവെന്നേ അവർ പറയുന്നുള്ളൂ. വാസ്തവത്തിൽ ഒന്നും ഉണ്ടാകുന്നില്ല. ഈശ്വരൻെറ ശക്തികൊണ്ടു് ഉണ്ടായതുപോലെ തോന്നുന്നുവെന്നേയുള്ളൂ. ആക്കു്? ഈശ്വരാംശമായ ജീവനു്?

വാസ്തവത്തിൽ ഈശ്വരനു്—സദ്വസ്തുവിന്നു്—വർണ്ണവുമില്ല; രൂപവുമില്ല. എന്നു ശ്രുതി തെളിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

''യത്തദദ്രേശ്യമഗ്രാഹ്യമഗോത്രമവർണ്ണമചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം
തദപാണിപാദം''

(അതു് ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയാത്തതും കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കു വിഷയമല്ലാത്തതും മൂലമില്ലാത്തതും വർണ്ണമില്ലാത്തതും കണ്ണും ചെവിയും കാലും കയ്യുമില്ലാത്തതും ആകുന്നു.) എങ്കിലും കണ്ണില്ലാതെ കാണും. ചെവിയില്ലാതെ കേൾക്കും. ''പശ്യത്യചക്ഷുഃ സ ശൃണോത്യകർണ്ണഃ'' എന്നു മുണ്ഡകോപനിഷത്തു്.

ഇങ്ങനെയുള്ള ഹിന്ദുമതത്തിൽ—ശുദ്ധമായ വേദാന്തമതത്തിൽ—വിഗ്രഹാരാധനയ്ക്കു വളരെ ചെറിയ ഒരു സ്ഥാനമേ ഉള്ളൂ. എന്നാൽ വിഗ്രഹാരാധന തെററാണെന്നു പറയുന്നതു് തെററാണെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ടു്. ''ഈശ്വരൻ സർവ്വവ്യാപിയാണെങ്കിൽ എന്തുകൊണ്ടു് വിഗ്രഹത്തിൽ പൂജിച്ചുകൂടാ.?'' എന്നാണു് ചോദ്യം. വിഗ്രഹവും പരമാർത്ഥത്തിൽ ഈശ്വരൻ തന്നെയല്ലേ? 'വിഗ്രഹത്തിൽ മാത്രമേയുള്ളൂ' എന്നു വിചാരിക്കുന്നതു് തെററാണെന്നു പറയാം. എന്തെന്നാൽ ആ സങ്കല്പം ഈശ്വരൻ സർവ്വവ്യാപിയാണെന്ന ബോധത്തെ മറയ്ക്കുന്നു. ഹിന്ദുക്കൾ വിഗ്രഹാരാധന ചെയ്യുമ്പോൾ വിഗ്രഹത്തെ—കല്ലിനേയോ, മണ്ണിനേയോ, ലോഹത്തേയോ—അല്ല ആരാധിക്കുന്നതു്. വിഗ്രഹദ്വാരാ പ്രത്യക്ഷമാകുന്ന ഈശ്വരശക്തിയെയാണു്. ഈ തത്ത്വം ഹിന്ദുക്കൾക്കറിയാം. ഇതുകൊണ്ടാണു് മുഹമ്മദ്ഗസ്നി സോമനാഥത്തിലെ ശിവലിംഗം തല്ലിത്തകർത്തിട്ടു് ഒരു മാസം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പ് വേറൊരു സോമനാഥവിഗ്രഹം ഹിന്ദുക്കൾ അവിടെ സ്ഥാപിച്ചതു്. ആദ്യത്തെ ശിവലിംഗമാണു് ഈശ്വരൻ എന്നു് അവർ വിശ്വസിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ അതു മുഹമ്മദ്ഗസ്നിയുടെ കയ്യാൽ

നശിച്ചപ്പോൾ അവരുടെ ഈശ്വരൻ ചത്തുപോയെന്ന് അവർ വിചാരിക്കേണ്ടയോ? അഥവാ 'ആദ്യത്തെ സോമനാഥൻ മരിച്ചു. പിന്നീട് ജനിച്ചു' എന്നു അവർ എവിടെയെങ്കിലും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? ശിവൻ അജരാമരനാണ്; നിത്യനാണ് സർവ്വവ്യാപിയാണ്. ''ലിംഗം'' എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം സൂതസംഹിതയിൽ പറയുന്നു.

''ലീയന്തേ യത്ര ഭൂതാനി നിർഗ്ഗച്ഛന്തി യതഃ പുനഃ.
തേന ലിംഗം പരം വ്യോമ നിഷ്കലഃ പരമഃ ശിവഃ
ലിംഗ്യതേ ചിന്ത്യതേ യേന ഭാവേന ഭഗവാഞ്ഛിവഃ
യോഗിഭിഃ''

''സകല ഭൂതങ്ങളും യാതൊന്നിൽ ലയിക്കയും പിന്നീട് അതിൽനിന്ന് ഉണ്ടാകയും ചെയ്യുന്നുവോ ആ പരമാകാശമാണ് സാക്ഷാൽ ലിംഗം; അതുതന്നെ നിഷ്കലനായ പരമശിവൻ. യോഗികളാൽ യാതൊരു ഭാവം വഴിയായി ലിംഗിക്ക അഥവാ ചിന്തിക്കപ്പെടുന്നോ അതു ലിംഗം'' എന്നു ലിംഗശബ്ദാർത്ഥം.

ശിവവിഷ്ണ്വാദിമൂർത്തികല്പനയും താത്വികമാകുന്നു. ശിവനോ വിഷ്ണുവോ കാളിയോ ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥലത്തു ജനിച്ച ഒരു ചരിത്രസമ്മതിയുള്ള വ്യക്തിയാണെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. ഇതെല്ലാം പ്രതീകം ആണെന്ന് ഞാൻ കരുതുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന് ശിവരൂപത്തെപ്പററി സൂതസംഹിതയിൽ ചില സൂചനകൾ കാണുന്നു. ശിവന്റെ യജ്ഞോപവീതം വേദമാണെന്നും ശിവൻ കാൽച്ചുവട്ടിലിട്ടമർത്തിക്കുന്ന അപസ്മാരം എല്ലാ ജീവികളിലുമിരിക്കുന്ന അജ്ഞാനമാണെന്നും ശിവന്റെ വാഹനമായ കാള ധർമ്മമാണെന്നും ശിവൻ ഇരിക്കുന്ന ചെന്താമരപ്പൂവ് ഓംകാരമാണെന്നും അദ്ദേഹം ആസനം ഉറപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന വടവൃക്ഷമൂലം മായയാണെന്നും പറയുന്നു. അതുപോലെ വിഷ്ണുപുരാണത്തിൽ വിഷ്ണുവിന്റെ മൂർത്തികല്പനയുടെ രഹസ്യത്തെപ്പററി ചില സൂചനകൾ ഉണ്ട്. നിർഗ്ഗുണമായ ജഗദാത്മാവ് കൌസ്തുഭമണി; മൂലപ്രകൃതി ശ്രീവത്സം; ബുദ്ധിതത്വം ഗദ; ഭൂതാദ്യഹങ്കാരം ശംഖ്; ഇന്ദ്രിയാദ്യഹങ്കാരം ശാർങ്ഗം; മനസ്സ് ചക്രം; പഞ്ചതന്മാത്രകളും മഹാഭൂതസംഘവും ചേർന്നു് വൈജയന്തി; ബുദ്ധിരൂപങ്ങൾ വിഷ്ണുവിന്റെ ശരങ്ങൾ; വിഷ്ണുവിന്റെ ഖഡ്ഗം വിദ്യ; അതിന്റെ ഉറ അവിദ്യ എന്നാണ് അവിടെ പറയുന്നതു്.

''പ്രധാനം ഗുണവൈഷമ്യാത് സർഗ്ഗകാലേ പ്രവർത്തതേ
ഈശ്വരാധിഷ്ഠിതാത് പൂർവ്വം തസ്മാത് സദസദാത്മകാത്
ബ്രഹ്മാ ബുദ്ധിശ്ച മിഥുനം യുഗപത്സംബഭൂവ തുഃ
തസ്മാന്മനോ ഽവ്യക്തമയഃ ക്ഷേത്രജ്ഞോ ബ്രഹ്മസംജ്ഞിതഃ

എന്നു് വായുപുരാണത്തിൽ ബ്രഹ്മാവിനെപ്പററി പറയുന്നു. അതായതു് ബ്രഹ്മാവു് ക്ഷേത്രജ്ഞൻ അഥവാ ജീവൻ താനെ എന്നത്ഥം. ഇനി കാളീവിഗ്രഹകല്പനയുടെ അത്ഥം നോക്കുക.

''ശ്വേതപീതാദികോ വർണ്ണോ യഥാ കൃഷ്ണേ വിലീയതേ
പ്രവിശന്തി തഥാ കാള്യാം സവ്വഭൂതാനി ശൈലജേ!
അതസ്തസ്യാഃ കാലശക്തേർനിർഗ്ഗുണായാ നിരാകൃതേഃ
ഹിതായാഃ പ്രാജ്ഞയോഗാനാം വർണ്ണഃ കൃഷ്ണോ നിരൂപിതഃ
നിത്യം യാ കലാരൂപായാ അവ്യയായാഃ ശിവാത്മനഃ
അമൃതത്വാല്ലലാടേ$\not$സ്യാഃ ശശിചിഹ്നം നിരൂപിതം
ശശിസൂര്യാഗ്നിഭിർന്നിത്യൈരഖിലം കാലികം ജഗത്
സംപശ്യതി യതസ്തസ്മാത് കല്പിതം നയനത്രയം.
ഗ്രസനാത് സവ്വതത്ത്വാനാം കാലദന്തേന ചവ്വണാത്
തദ്രക്തസംഘോ ദേവേശ്യാ വാസോരൂപേണ ഭാഷിതം
സമയേ സമയേ ജീവരക്ഷണം വിപദഃ ശിവേ.
പ്രേരണം സ്വസ്വകാര്യേഷു വരശ്ചാഭയമീരിതം.
രജോജനിതവിശ്വാനി വിഷ്ടഭ്യ പരിതിഷ്ഠതി
അതോ ഹി കഥിതം ഭദ്രേ രക്തപദ്മാസനസ്ഥിതാ
ക്രീഡന്തം കാലികം കാലം പീത്വാ മോഹമയീം സുരാം
പശ്യന്തീ ചിന്മയീ ദേവീ സവ്വസാക്ഷിസ്വരൂപിണീ.
ഏവം ഗുണാനുസാരേണ രൂപാണി വിവിധാനി ച.
കല്പിതാനി ഹിതാത്ഥായ ഭക്താനാമല്പമേധസാം.''

എന്നു് മഹാനിവ്വാണതന്ത്രം. ഇതിൽ 'കല്പിതാനി' എന്ന പദം സവ്വപ്രധാനമാണു്. കാളിയുടെ ഈ രൂപങ്ങളെല്ലാം മനഃശക്തികുറഞ്ഞ ഭക്തന്മാരുടെ ധ്യാനസൌകര്യത്തിനുവേണ്ടി കൽപ്പിതങ്ങളാണെന്നു് തെളിച്ചുപറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കാളി കാലിയാണു്. അതായതു് കാലസ്വരൂപിണിയാണു്. കാലത്തിൽ പെടാത്തതു് ഒന്നുമില്ല. കാലം എല്ലാററിനേയും സംഹരിച്ചിട്ടു് ഒടുവിൽ സകലരുടേയും രക്തമണിഞ്ഞുകൊണ്ടു് ശ്മശാനത്തിൽ നൃത്തം ചെയ്യുന്നുവെന്നതു് എത്രയോ സത്യം. ഈ കാലിയ്ക്കു് ആധാരമായി ആരുണ്ടു്? കാലകാലനായ പരമേശ്വരൻമാത്രം. ഈ വിഗ്രഹകല്പനയിൽ അടങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്ന തത്ത്വം എത്ര ഗംഭീരം! എത്ര സുന്ദരം! ഇങ്ങനേയുള്ള താത്വികരൂപങ്ങളാണു് പ്രായേണ ഹിന്ദുക്കളുടെ ആരാധനയ്ക്കുള്ള വിഗ്രഹങ്ങൾ. ഇതിനുപുറമേശ്രീരാമ-ശ്രീകൃഷ്ണാദ്യവതാരവിഗ്രഹങ്ങളും. അവതാരങ്ങൾ ആരു്? പരമോച്ചമായ ആദ്ധ്യാത്മികാനുഭൂതി ലഭിച്ചശേഷം ലോകസംഗ്രഹത്തിനായി പ്രയത്നിച്ച ധമ്മം സ്ഥാപിച്ചവർ. ഇവർ ആരാദ്ധ്യരല്ലേ? ഈ താത്വികവിഗ്രഹങ്ങളിലും അവതാരമൂത്തികളിലും

കൂടിയല്ലാതെ എങ്ങനെ ഈശ്വരനെ സങ്കല്പിക്കാൻ കഴിയും? മനോവാഗതീതമായ വസ്തുവിനെ ഭാവന ചെയ്യാൻ എന്തെങ്കിലും ആധാരം വേണ്ടേ? അതുകൊണ്ടു് ഈ പ്രതീകങ്ങളേയും പ്രതിമകളേയും ആരാധിക്കുന്നു. അഥവാ, ശരിയ്ക്കു പറഞ്ഞാൽ, ഈ പ്രതീകങ്ങളിലും പ്രതിമകളിലുംകൂടി ഈശ്വരനെ, അഥവാ ഈശ്വരശക്തിയെ ആരാധിയ്ക്കുന്നു. വിഗ്രഹാരാധനയുടെ ഏററവും പ്രധാനാംശം ആത്മസമപ്പണമാണെന്നു് അധികംപേർ ധരിച്ചിട്ടുണ്ടോയെന്നു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. എങ്കിലും സത്യം അതാണു്. തന്നേയും തൻേറതെന്നു കരുതുന്ന സവ്വത്തേയും പ്രതീകദ്വാരാ പ്രകാശിക്കുന്ന പരചൈതന്യത്തിൽ സമപ്പിക്കയും താൻ ആ പരചൈതന്യത്തിൽ ലയിച്ചു് അഭിന്നനായിത്തീരുവെന്നു് ഭാവനചെയ്യുകയുമാണു് വിഗ്രഹാരാധനയുടെ പ്രധാന അംശം. ഇതിനേപ്പററി വിസ്തരിച്ചുപറയാൻ സമയമില്ല. എങ്കിലും ഒന്നു പറയാം. വിഗ്രഹാരാധനയെ ആക്ഷേപിയ്ക്കുന്നവരിൽ അധികംപേക്കും വിഗ്രഹാരാധനയെന്നാൽ എന്താണെന്നു് അറിഞ്ഞുകൂടാ എന്നു് ഞാൻ ഉറപ്പുപറയുന്നു. 'ഷേയ്ക്കു് ഇബ്രാഹിം' എന്ന മുസ്ലീം മഹാത്മാവു് അനൽഹാക്കു് സിദ്ധാന്തങ്ങളെ വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഒരിടത്തു് 'ഒരു പ്രതിമാപൂജകൻ ഒരു പ്രതിമാപൂജകനും തദ്വാരാ ഒരു കാഫിറും ആകുന്നതു് പ്രതിമയിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതിനെ ബാഹ്യമായി കാണുന്നതുകൊണ്ടാണു്.' എന്നു പറയുന്നു. ഇതു് ശരിയാണു്. എന്നാൽ ഹിന്ദുക്കൾ വിഗ്രഹത്തിൽകൂടി സ്രഷ്ടാവിനേയാണു് ആരാധിയ്ക്കുന്നതു്. അതിനാൽ ആ ആക്ഷേപം പറയാവതല്ല. 'ശിവൻ' എന്നൊരു ഭത്താവു്, 'പാവ്വതി' എന്നൊരു പെണ്ണിനെ വിവാഹം കഴിച്ചുവെന്നോ വിഷ്ണു ഒരു സ്ത്രീരൂപം എടുത്തപ്പോൾ ശിവൻ അതിൽ കാമാതുരനായി ഒരു ദേവനെ ജനിപ്പിച്ചുവെന്നോ വല്ല ഹിന്ദുക്കളും പറയുന്നെങ്കിൽ അതിനു് ഹൈന്ദവധമ്മവും ആചാര്യന്മാരും ഉത്തരവാദികളല്ലെന്നുള്ളതു് ഏതായാലും തീച്ചയാണു്.

ഇനി ഭക്തിയോഗംവഴി എങ്ങനെയാണു് മനസ്സു് ശാന്തമാകുന്നതെന്നു നോക്കാം. മനസ്സിനെ അലട്ടുന്നതെന്താണു്? രാഗദ്വേഷങ്ങൾ. ശരീരാദ്യുപാധികളിലുള്ള അഹംബുദ്ധി നിമിത്തം ശരീരാദികൾക്കു സുഖംതരുന്ന വസ്തുക്കളിൽ രാഗവും, ദുഃഖംതരുന്നവയിൽ ദ്വേഷവും ഉണ്ടാകുന്നു. എന്നാൽ ശരീരാദികൾതന്നെ തൻേറതല്ലെന്നും താൻതന്നെ സവ്വവ്യാപിയായി സവ്വാത്മാവായിരിക്കുന്ന ഒന്നിൻെറ അംശമാണെന്നും അറിഞ്ഞു് തന്നേത്തന്നെ അതിനു സമപ്പിച്ചാൽ അഥവാ അതിന്നു് ആഹുതിചെയ്താൽ പിന്നെ രാഗാദികൾക്കു് സ്ഥാനമെവിടെ? രാഗാദികളില്ലെങ്കിൽ ചിത്തം എങ്ങനെ വിക്ഷിപ്ത

മാകും? ആകയില്ല. മനസ്സ് തനിയെ സ്വസ്ഥതയെ പ്രാപിക്കും. ഇതു് ഏററവും എളുപ്പമായ വഴിയാണ്.

'രാഗദ്വേഷവിയുക്താനാം യതീനാം യതചേതസാം
അഭിതോ ബ്രഹ്മനിർവ്വാണം വർത്തതേ വിദിതാത്മനാം' എന്നും
രാഗദ്വേഷവിയുക്തൈസ്തു വിഷയാനിന്ദ്രിയൈശ്ചരൻ
ആത്മവശ്യൈർവിധേയാത്മാ പ്രസാദമധിഗച്ഛതി.
പ്രസാദേ സർവ്വദുഃഖാനാം ഹാനിരസ്യോപജായതേ
പ്രസന്നചേതസോ ഹ്യാശു ബുദ്ധിഃ പര്യവതിഷ്ഠതേ

എന്നും ഗീത പറയുന്നു. രാഗദ്വേഷങ്ങൾ നീങ്ങിയാൽ പരമശാന്തി, ആത്യന്തിക ദുഃഖനിവൃത്തി തീർച്ചയായും സിദ്ധിക്കും. പക്ഷേ സമൂലം നീങ്ങണമെന്നുമാത്രം.

ജ്ഞാനയോഗമെന്നതു് ശാസ്ത്രവും യുക്തിയും മൂലം നാമരൂപങ്ങൾ മിഥ്യയാണെന്നറിഞ്ഞു് അവയിൽ മനസ്സിനുള്ള സക്തി നശിപ്പിച്ച്രാഗദ്വേഷങ്ങളെ ജയിച്ചു് ശാന്തിയനുഭവിച്ചു് പരമാത്മവസ്തുവിനെ അറിയുകയാകുന്നു. രാജയോഗം ചില പ്രത്യേകതരം ധ്യാനം വഴി മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമാക്കി മനസ്സിന്റെ സ്വരൂപം പഠിച്ചു് മനസ്സിന്നപ്പുറത്തിരിക്കുന്ന വസ്തുവിന്റെ സ്വഭാവം അറിയുകയാകുന്നു കർമ്മയോഗമെന്നതു് നിഷ്കാമമായി കർമ്മം ചെയ്യുകവഴിയായി മനസ്സിന്റെ കാമവാസനയെ നശിപ്പിച്ചു് അതിനെ ശുദ്ധമാക്കി സ്വ സ്വരൂപജ്ഞാനത്തിനു് ശക്തമാക്കുന്ന പദ്ധതിയാകുന്നു. ഈ നാലു വഴികളും അവയുടെ നാനാവിഭാഗങ്ങളും ഹിന്ദുമതത്തിൽ വിശദമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇവയെ അനുഷ്ഠിക്കുകയാണു് മതത്തിന്റെ ഉപദേശം. ഏതാനും കഥകളിൽ വിശ്വസിക്കുന്നതോ ചടങ്ങുകൾ, അന്ധനെ തുടരുന്ന അന്ധനെപ്പോലെ, അനുഷ്ഠിക്കുന്നതോ അല്ല മതത്തിന്റെ മുഖ്യാംശമായി ഹിന്ദുക്കൾ കരുതുന്നതു്. ഈ എല്ലാ യോഗങ്ങളുടേയും അടിയിൽ ആരംഭം മുതൽ സത്യം, അഹിംസ, ബ്രഹ്മചര്യം, ശൗചം, ദയ മുതലായവ ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നും നിഷ്കർഷയുണ്ടു്. ജ്ഞാനിയായാൽ, സിദ്ധനായാൽ, പിന്നെ ഈ നിയമങ്ങൾ വേണ്ടെന്നു ശാസ്ത്രങ്ങൾ പറയുന്നുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് 'വേദാന്തിക്കു് എന്തും ചെയ്യാം' എന്നു ചിലർ ധരിച്ചുവച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതു് തെററാണു്. 'ബി. ഏ. പരീക്ഷയോ എം. ഏ. പരീക്ഷയോ ജയിച്ചാൽ ഒരുവനു് ഇംഗ്ലീഷ് എങ്ങനേയും എഴുതാം. അയാൾക്കു നിയമമില്ല'' എന്നു പറഞ്ഞാൽ ''I go is'' എന്നെഴുതണമെന്നർത്ഥമില്ല. അയാൾ ഒരിക്കലും തെറെറഴുതുകയില്ലെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു് നിയമത്തിന്റെ പരിധിയിൽനിന്നു് അയാളെ ഒഴിവാക്കിയിരിക്കയാണു്. അതുപോലെ ജ്ഞാനിക്കു് കാമരാഗാദികൾ ഇല്ലാത്തതി

നാൽ അയാരം ഒരിക്കലും തെററുചെയ്യാൻ ഇടയില്ലെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു് അയാരംക്കു് വിധിനിഷേധങ്ങളില്ലെന്നു് ശാസ്ത്രം പറഞ്ഞിരിക്കയാണു്. ഇതിനെപ്പററി, 'ജ്ഞാനിക്കു് ഭക്ഷ്യാഭക്ഷ്യാദി നിഷേധമുണ്ടോ?' എന്ന ചോദ്യമെടുത്തു നിരൂപണം ചെയ്ത കൂട്ടത്തിൽ ശ്രീശങ്കരൻ തീർപ്പുകല്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ശിഷ്യന്മാരിൽ ഒരാരം പറയുന്നു.

''വിജ്ഞാതബ്രഹ്മതത്ത്വസ്യ യഥേഷ്ടാചരണം യദി
ശൂനാം തത്ത്വദൃശാം ചൈവ കോ ഭേദോ ƒശുചിഭക്ഷണേ''.

എന്തും തിന്നുകയും എന്തും ചെയ്യുകയും ആകാം ജ്ഞാനിക്കെന്നുവന്നാൽ പട്ടിയും ജ്ഞാനിയും തമ്മിൽ എന്തു വ്യത്യാസമെന്നു് അദ്ദേഹം ചോദിക്കുന്നു. ജ്ഞാനികളല്ലാത്തവർ യത്നേന പരിശീലിക്കുന്ന അഹിംസാദിഗുണങ്ങരം ജ്ഞാനിക്കു സഹജമായിരിക്കുമെന്നു വേദാന്തി പറയുന്നു. ഈ യോഗങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലുമൊന്നറിഞ്ഞു് അനുഷ്ഠാനത്തിൽ കൊണ്ടുവരാൻ ശ്രമിക്കാത്തവൻ ഹിന്ദുമതത്തിൻെറ പ്രധാനാംശം അറിയാത്തവനെന്നുകൂടി ഈ അവസരത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ.

ഇനി അടുത്തതായി എനിക്കു പറയുവാനുള്ളതു് ലോകത്തുള്ള എല്ലാ പ്രധാന മതങ്ങളും ഹിന്ദുമതത്തിൽ—വേദാന്തമതത്തിൽ—അടങ്ങുമെന്നുള്ളതാണു്. എന്നാൽ സമയച്ചുരുക്കത്താൽ അവയെ എല്ലാം എടുത്തു ചർച്ചചെയ്യാൻ എനിക്കു് ഇപ്പോരം സമയമില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഇന്ത്യയിൽ ഇന്നു് പ്രചാരത്തിലിരിക്കുന്ന ചിലതിനെ മാത്രം എടുക്കുന്നു. ആദ്യമായി ബുദ്ധമതംതന്നെ നോക്കാം. ബുദ്ധനെ 'യോഗികളുടെ ചക്രവർത്തി' എന്നാണു് ഭഗവാൻ ശങ്കരൻ പറയുന്നതു്.

''ധരാബദ്ധപദ്മാസനസ്ഥാംഘ്രിയഷ്ടി—
ർന്നിയമ്യാനിലം ന്യസ്തനാസാഗ്രദൃഷ്ടിഃ
യ ആസ്തേ കലൗ യോഗിനാം ചക്രവർത്തീ
സ ബുദ്ധഃ പ്രബുദ്ധോസ്തു മച്ചിത്തവർത്തീ''.

എന്നു് അദ്ദേഹം ദശാവതാരസ്തോത്രത്തിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നു. ബുദ്ധമതവും ഹിന്ദുമതവും പരസ്പരവിരുദ്ധമാണെന്നു പറയുന്നതു് ശുദ്ധമേ തെററാണു്. ബുദ്ധമതത്തെ ഹിന്ദുക്കരം ഇന്ത്യയിൽനിന്നു് ഉച്ചാടനം ചെയ്തുവെന്നു പറയുന്നതും ശുദ്ധമേ വ്യാജമാണു്. ഒരു ബുദ്ധമതക്കാരനായ 'അമരസിംഹൻ' തന്നെ ബുദ്ധനെ 'അദ്വയവാദി' എന്നാണു് പറയുന്നതു്; ശൂന്യവാദിയെന്നോ, ക്ഷണികവിജ്ഞാനവാദിയെന്നോ അല്ല; ശ്രീശങ്കരൻ വാദിച്ചതും, തോല്പിച്ചതും, ഭാഷ്യ

ത്തിൽ ഖണ്ഡിച്ചതും പില്ക്കാലത്തു് ദൂഷിച്ച ബുദ്ധമതത്തെയാണു് എന്നു് ഭാഷ്യത്തിൽനിന്നുകാണാം. ബുദ്ധൻെറ മതം അദ്വൈതം തന്നെയായിരുന്നു എന്നു് വിചാരിക്കാൻ ധാരാളം ന്യായമുണ്ടു്. ഏതായാലും ബുദ്ധമതത്തെ ഇവിടെനിന്നും ഹിന്ദുക്കൾ ഉപദ്രവിച്ചോടിച്ചിട്ടില്ലെന്നു് ജർമ്മൻകാരനായ 'ജ്ഞാനപ്രിയൻ' എന്ന ബുദ്ധഭിക്ഷു തന്നെ 'ബുദ്ധമതവും വേദങ്ങളും' എന്ന ഒരു ലേഖനത്തിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം പറയുന്നു.

* ''ക്രമേണയുള്ള ലയവും, ശാന്തമായ സമീകരണവുമാണു്; അല്ലാതെ പുരോഹിതമത്സരവും മനഃപൂർവ്വമായ നശീകരണവുമല്ല ബുദ്ധമതത്തിൻെറ വിനാശകാരണം''. സാരനാഥത്തും ബുദ്ധഗയയിലും ഞാൻ പോയപ്പോൾ അവിടെ ഇടിഞ്ഞുപൊളിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ബുദ്ധവിഗ്രഹാവശിഷ്ടങ്ങൾ കണ്ടു. അവയുടെ നശീകരണം അന്വേഷിച്ചതിൽ ബുദ്ധഭിക്ഷുക്കൾതന്നെ എന്നോടു് പറഞ്ഞതു് മുസൽമാൻമാർ അവയെ തല്ലിത്തകർത്തുവെന്നാണു്. ഹിന്ദുക്കൾ ഒരിക്കലും അതു ചെയ്തിട്ടില്ല. വേദാന്തം അതിനു വിപരീതമാണു്. ബുദ്ധദേവൻ തന്നെ തൻെറ സംഘം അഞ്ഞൂറുവർഷത്തിലധികം നിലനില്ക്കുമെന്നു ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ലെന്നു് പ്രിയ ശിഷ്യനായ ആനന്ദനുമായി നടന്ന ഒരു സംഭാഷണത്തിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നു. (വിനയ, കുല്ലവർഗ്ഗം—10—1—നോക്കുക). ആനന്ദൻ സ്ത്രീകളെ സംഘത്തിൽ ചേർക്കുന്നതിനു ആവശ്യപ്പെടുകയും ബുദ്ധദേവൻ അനുവാദം കൊടുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഘട്ടത്തിലാണു് ഇതു് പറയുന്നതു്. ശ്രീശങ്കരൻ ജനിച്ചതു് അഞ്ഞൂറുവർഷം കഴിഞ്ഞാണെന്നു് തീർച്ചയാണല്ലോ. ഇതിൽ നിന്നു തന്നെ ദൂഷിച്ച ബുദ്ധമതമാണു് ശങ്കരൻ വാദിച്ചോടിച്ചതെന്നു് സ്പഷ്ടമാകുന്നു. പ്രാചീന ബുദ്ധമതം നിരീശ്വരമല്ലായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനും തെളിവുണ്ടു്. ബുദ്ധമതം ഹിന്ദുമതത്തിൻെറ ഒരു കുട്ടിയായിരുന്നുവെന്നും അതു ഹൈന്ദവനിഷ്ഠയുടെ പരിധിക്കകത്തുതന്നെയാണു് ജനിച്ചു വളർന്നതെന്നും, ബുദ്ധമതസ്ഥാപകൻ ജീവിച്ചതും മരിച്ചതും ഒരു ഹിന്ദുവായിട്ടായിരുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹമാകട്ടെ, അദ്ദേഹത്തിൻെറ കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന ബ്രാഹ്മണരാകട്ടെ, ആ ആചാര്യൻെറ സിദ്ധാന്തം പ്രാചീനമതസിദ്ധാന്തത്തോടു് ഏതെങ്കിലും വിയോജിച്ചതായിരുന്നു എന്നു കരുതിയിരുന്നില്ലെന്നും ബുദ്ധൻ തന്നത്താൻ പ്രാചീന വൈദികമതത്തിൻെറ ശരിയായ വ്യാഖ്യാതാവാണെന്നായിരുന്നിരിക്കണം അഭിമാനിച്ചിരുന്നതെന്നും അദ്ദേഹത്തിൻെറ ശിഷ്യന്മാർ അദ്ദേഹ

* "Slow absorption and silent adaptation and not priestly fanaticism and methodical destruction are the causes of the fall of Buddhism".

ത്തെ ഏററവും ഉത്തമനും ഏററവും ബുദ്ധിമാനും മഹാനുമായ ഹിന്ദുവായിട്ടുമാത്രമാണ് കരുതിയിരുന്നതെന്നും അദ്ദേഹത്തിൻെറ പ്രധാന ശിഷ്യന്മാരിൽ പലരും, അദ്ദേഹത്തിൻെറ സംഘത്തിലെ ഏററവും നിലയും വിലയും ഉള്ളവരിൽ പലരും ബ്രാഹ്മണരായിരുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹം ബ്രാഹ്മണരെ ബുദ്ധസന്ന്യാസിമാരെപ്പോലെ ബഹുമാന്യരായി കരുതുകയും ബ്രാഹ്മണശബ്ദം ബുദ്ധമതത്തിലെ അർഹതന്മാരുടെ പര്യായമായി ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നുവെന്നും പ്രൊഫസർ റിസ്ഡേവിഡ്സ് എന്ന ബൗദ്ധശാസ്ത്രപണ്ഡിതൻ പറയുന്നു. ഈ വസ്തുതയും ബുദ്ധമതം നിരീശ്വരമാണെന്നുള്ളതും തമ്മിൽ എങ്ങനെ യോജിക്കും?

തേരവാദവഗ്ഗസൂത്രത്തിൽ ബുദ്ധനും ചില ബ്രാഹ്മണരും തമ്മിൽ ഒരു സംവാദം നടന്നതായി കാണുന്നതിൽനിന്ന് ഈ ആശയം കുറച്ചുകൂടി സ്പഷ്ടമാകും. ബുദ്ധൻ മനസാകടത്തിൽ ഒരു ചൂതോദ്യാനത്തിൽ വസിക്കുമ്പോൾ ത്രിവേദപണ്ഡിതന്മാരായ ചില ബ്രാഹ്മണർ ബ്രഹ്മൈക്യപ്രാപ്തിക്കുള്ള ഉപായങ്ങളെപ്പററി ചോദിക്കാൻ ചെന്നു. അപ്പോഴാണ് ഈ സംഭാഷണം നടന്നത്. അതിൽ ബ്രഹ്മപ്രാപ്തിയെ ഒരു സർവ്വാംഗസുന്ദരിയോടുള്ള പ്രേമത്തോട് ഉപമിച്ചിട്ട് ആ ബ്രാഹ്മണർ ബ്രഹ്മത്തേപ്പററി ഒന്നും അറിയാത്തവരാണെന്നു ബുദ്ധൻ സമർത്ഥിക്കുന്നു. ഇത് ബുദ്ധമുനിക്ക്, ബ്രഹ്മമൊന്നില്ലെന്നു ആ ബ്രാഹ്മണരോട് പറയാൻ നല്ല അവസരമായിരുന്നു. എന്നിട്ടും അങ്ങനെ പറയാതെ ബ്രഹ്മം, കാമ ക്രോധ തന്ദ്ര അഭിമാനസന്ദേഹങ്ങളാകുന്ന അഞ്ചു മൂടുപടങ്ങൾ നിമിത്തം മനുഷ്യൻെറ ജ്ഞാനത്തിൽ നിന്ന് അകന്നിരിക്കുന്നുവെന്നാണ് അദ്ദേഹം പറയുന്നത്. ഇത് വളരെ ശ്രദ്ധേയമായ ഒരു ഭാഗമാണ്. ''കോപദ്വേഷവിമുക്തനും ശുദ്ധചിത്തനും ആത്മജേതാവുമായവൻ മരണാനന്തരം, ശരീരം ലയിക്കുമ്പോൾ ബ്രഹ്മത്തോട് ഐക്യം പ്രാപിക്കുന്നു'' എന്ന് അദ്ദേഹം ഈ സംഭാഷണത്തിൽ ഒരിടത്തു പറയുന്നു. ഇതിൽ കൂടുതൽ എന്തുതെളിവാണ് വേണ്ടത്?

ബുദ്ധദേവൻെറ ആദർശം ദേശാന്തരങ്ങളിൽ കൂടിയും പ്രചരിപ്പിച്ച അശോകൻെറ ശിലാലേഖനങ്ങളിൽ ഒന്നിൽ * ''തെററുകളെ സമ്മതിച്ച് ആദരണീയനായ ഈശാനനിൽ (ഈശ്വരനിൽ) വിശ്വസിക്കുക. ഈ വിശ്വാസത്തിന് തുല്യമായി ദേവപ്രീതിക്ക് മററു

---

* Confess and believe in God (Isana), who is the worthy object of obedience. For equal to this (belief) I declare unto you, ye shall not find such means of propitiating Heaven. O, strive ye to obtain this inestimable treasure. (First separte Edict. Dhauli).

മാഗ്ഗമില്ല. ഈ നിസ്തുലമായ നിധി ലഭിക്കാൻ ശ്രമിക്കു'' എന്നെഴുതിക്കാണുന്നു.

''അവരും, എന്നോടൊപ്പം എന്നെ മാതൃകയാക്കി നിത്യമുക്തി പ്രാപിക്കുന്നതിലേക്കായിട്ട് എൻെറ മതത്തിൽനിന്നും ഭിന്നമായ മതത്തിൽ നില്ക്കുന്നവക്കവേണ്ടി എല്ലാവിധ പ്രാത്ഥനകളംകൊണ്ടും ഞാൻ പ്രാത്ഥിക്കുന്നു'' ഡൽഹി സ്തംഭശിലാശാസനം. Edict VI. (കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക് 1901 മാർച്ചിലെ 'ബ്രഹ്മവാദിൻ' മാസിക 329 മുതൽ 336 വരെ പുറങ്ങൾ നോക്കുക). പ്രാചീന ബുദ്ധമതഗ്രന്ഥങ്ങൾ (Early Buddhist Scriptures) എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൻെറ കത്താവായ എഡ്വേർഡ് ജെ. തോമസ് എന്നയാൾ ''അനതം അതായതു് വളവില്ലാത്തതു് അഥവാ വിഷയഭോഗങ്ങളിലേക്ക് കുനിയാത്തതു് എന്ന വാക്ക് അനാത്തം അതായതു് ആത്മാവില്ലാത്തതു് എന്നുവായിച്ചു വ്യാഖ്യാനിക്കാൻ ഇടവന്നതാണ് ബുദ്ധമതക്കാരും ഹിന്ദുക്കളും തമ്മിലുള്ള അഭിപ്രായഭേദത്തിൻെറ ഉത്ഭവം'' എന്നു പറയുന്നു. ബുദ്ധൻെറ നിർവാണത്തെപ്പററി പറയുമ്പോൾ 'സംയുക്ത'ത്തിൽ അദ്ദേഹം ഒന്നാമത്തെ സമാധി, രണ്ടാമത്തെ സമാധി, പിന്നീടു മൂന്നാമത്തെ സമാധി, പിന്നീടു നാലാമത്തെ സമാധി, പിന്നീടു ദേശാനന്ത്യനില, പിന്നീടു ബോധാനന്ത്യനില, പിന്നീടു ശൂന്യനില, പിന്നീടു ദശ്നാദശ്ന ശൂന്യനില എന്നിവ പ്രാപിച്ച ശേഷം ഓരോ പടിയായി താഴെ വന്നിട്ട് പിന്നേയും ഒന്നാമത്തേയും, രണ്ടാമത്തേയും, മൂന്നാമത്തേയും, നാലാമത്തേയും നിലകൾ അതിക്രമിച്ചശേഷം നിർവാണം പ്രാപിച്ചുവെന്നു കാണുന്നു. ഇതിൽ നിന്ന് പരമസ്ഥാനം ശൂന്യമല്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നു. അംഗുത്തരത്തിലും ശൂന്യത്തിനുമീതെ (1) ബോധാബോധരഹിതാവസ്ഥയെന്നും (2) ദൃശ്യവിരാമാവസ്ഥയെന്നും രണ്ടും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതായി കാണുന്നു. ഇതിൽനിന്നെല്ലാം ബുദ്ധമതത്തിൻെറ പരമലക്ഷ്യം ശൂന്യമാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നതു്, തെററെന്നു തെളിയുന്നു.

ബുദ്ധമതം വെറും യുക്തിയെ ആശ്രയിക്കുന്ന മതമാണെന്നു ചിലക്ക് അഭിപ്രായമുള്ളതായി തോന്നുന്നു. ഇതും തെററാണ്. സംയുക്തം 5—196—ലും സംയുക്തം 5—217—ലും ബുദ്ധൻ വിശ്വാസദാർഢ്യത്തിൻെറ—തഥാഗതൻെറ ഉപദേശങ്ങളിലുള്ള വിശ്വാസത്തിൻെറ—മഹിമയെപ്പററി പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നതു കാണാം. ബുദ്ധമതം ദേവന്മാരിലും സ്വഗ്ഗത്തിലും ക്രമമുക്തി, വിദേഹമുക്തി മുതലായവയിലും വിശ്വസിക്കുന്നു. ബുദ്ധമതഗ്രന്ഥങ്ങൾ ശരിക്കു

(1) Stage of neither consciousness nor non-consciousness.
(2) Stage of the cessation of perception. ഇങ്ങനെയാണു് ഇംഗ്ലീഷ് തർജ്ജമ. അതിനെ വീണ്ടും തർജ്ജമ ചെയ്തിരിക്കയാണു്.

പാിച്ചാൽ ബുദ്ധൻ അനാത്മവാദിയോ, ശൂന്യവാദിയോ ആയിരുന്നില്ലെന്നു് സ്പഷ്ടമായി കാണാം. ബുദ്ധൻ പരമസത്യത്തെപ്പററി തെളിവൊന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽ അതു് വാചാമഗോചരമായതുകൊണ്ടാണു്. വേദാന്തവും ''നേതി, നേതി'' എന്നു മാത്രമേ അതിനെ ശരിയായി പ്രതിപാദിക്കുന്നുള്ളു.

''യതോ വാചോ നിവർത്തന്തേ അപ്രാപ്യ മനസാ സഹ''

എന്നു് ശ്രുതി ഒരിടത്തു പറയുന്നു. ''യന്മനസാ ന മനുതേ യേനാഹുർമ്മനോ മതം'' എന്നു് വേറൊരിടത്തു പറയുന്നു.

''അശബ്ദമസ്പർശമരൂപമവ്യയം
തഥാഽരസം നിത്യമഗന്ധവച്ച യത്''

''അസ്ഥൂലമനണു അഹ്രസ്വമദീർഘമലോഹിതമസ്നേഹം''

എന്നും ശ്രുതികൾ പറയുന്നു. ഇങ്ങനെ വാക്കിന്നു് വിഷയമല്ലാത്ത വസ്തുവിനേപ്പററിയും അദ്ദേഹം ഒന്നും പറയാതിരുന്നതു് ശരിയല്ലേ? ഇതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വേദാന്തത്തെ സമർത്ഥിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. ബുദ്ധമതത്തിലെ പഞ്ചശീലങ്ങൾ വേദാന്തത്തിനു് പുത്തനല്ല, ബുദ്ധദേവൻ സാംഖ്യന്മാരുടേയും യോഗികളുടേയും ശിഷ്യത്വം സ്വീകരിച്ചു് അഭ്യാസംചെയ്തശേഷമാണു് ബോധിവൃക്ഷച്ചുവട്ടിൽ തത്ത്വചിന്തയിൽ നിമഗ്നനായിരുന്നതെന്നു് ബുദ്ധചരിതം പഠിപ്പിക്കുന്നു.

''അഹിംസാസത്യാസ്തേയ ബ്രഹ്മചര്യാഽപരിഗ്രഹാ യമാഃ''

എന്ന യോഗസൂത്രത്തിൽപെടാതെ പഞ്ചശീലത്തിൽ എന്താണുള്ളതു്?

''അഥയത്തപോദാനമാർജവമഹിംസാ
സത്യവചനമിതി താ അസ്യ ദക്ഷിണാഃ''

തപസ്സു്, ദാനം, ആർജ്ജവം, അഹിംസ, സത്യവചനം എന്നുള്ളതെല്ലാം ഈ യജ്ഞത്തിന്റെ ദക്ഷിണകളാകുന്നു, എന്നു് ഛാന്ദോഗ്യവും —3—17—4 ഉണ്ടു്. അതിൽ 'സുരാപാനം' തടഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു് പറയുമായിരിയ്ക്കാം.

സ്തേനോ ഹിരണ്യസ്യ സുരാം പിബംശ്ച
ഗുരോസ്തല്പമാവസൻ ബ്രഹ്മഹാ ച.
ഏതേ പതന്തി ചത്വാരഃ പഞ്ചമശ്ചാചരം സ്തൈരിതി;

എന്നു് ഛാന്ദോഗ്യോപനിഷത്തിൽ ശ്രുതി പറയുന്നു. ഇതിൽ പഞ്ചമഹാപാതകങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ സുരാപാനം പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ബുദ്ധമതം വേദാന്തത്തിൽ അടങ്ങിയെന്നു കാണാം. സമയമുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ശുദ്ധമായ ബുദ്ധമതത്തിന്റെ എല്ലാ മുഖ്യോപദേശങ്ങളും വേദാന്തത്തിൽ എങ്ങനെ അടങ്ങുന്നുവെന്നു് കാണിയ്ക്കാമായി

രുന്നു. അതു് ഇനിയൊരവസരത്തിലാകാം. ബാക്ട്രീരിയന്മാർ, പാർതിയന്മാർ, സിറിയന്മാർ, മംഗോളിയർ മുതലായി ഭാരതത്തിനു വെളിയിൽ നിന്നു വന്ന ആളുകളെ ശരിയായ സംസ്കാരം കൊടുക്കാതെ ബുദ്ധമതത്തിൽ ചേർക്കുകയും അവരിൽ ചിലർ ചിലപ്പോൾ സന്ന്യാസിമാരും ആചാര്യന്മാരുമായിത്തീരുകയും ചെയ്തതുകൊണ്ടാണു് ബുദ്ധമതം ദൂഷിച്ചതെന്നുംകൂടി ഈ അവസരത്തിൽ പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ!

ഇനി അടുത്തതായി ഇസ്ലാമിലേക്കു കടക്കാം. ഇസ്ലാമിലെ സൂഫിസിദ്ധാന്തം മുഴുവൻ വേദാന്തവുമായി യോജിക്കുന്നു. 'അനൽ ഹക്കിൻെറ രഹസ്യം' എന്ന പേരിൽ ഖാൻസാഹിബ് ഖാജാഖാൻ എഴുതിയ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഷെയ്ക് ഇബ്രഹാമിൻെറ ഉപദേശങ്ങളിൽ ചിലതു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. 'അനൽഹക്ക്'' എന്ന വാക്കിനു തന്നെ 'ഞാൻ സത്യമാകുന്നു' എന്നാണു് അർത്ഥം. അതായതു് 'അഹം ബ്രഹ്മാസ്മി' എന്ന വേദാന്തവാക്യം. 'സത്യം ജ്ഞാനമനന്തം ബ്രഹ്മ' എന്നുണ്ടല്ലോ. 'ജ്ഞാനവും ജ്ഞേയവും ഒന്നുതന്നെ' എന്നു് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഷെയ്ക് ഇബ്രാഹിം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതായി കാണാം. 'വാക്കിലും സാങ്കേതികശബ്ദങ്ങളിലും രണ്ടും തമ്മിലുള്ള ഭേദമല്ലാതെ വേറെ വ്യത്യാസമൊന്നുമില്ല. മുസൽമാന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ 'അള്ളാ' എന്നു പറയുന്നു. ഹിന്ദുക്കൾ ബ്രഹ്മമെന്നു പറയുന്നു. 'ഈശ്വരനെത്തന്നെയാണു് ഭൂമിയിലും സ്വർഗ്ഗത്തും എല്ലായിടത്തും ആരാധിക്കുന്നതു്'' എന്നു് അതിൽ വേറൊരിടത്തു കാണുന്നു. സൂഫിസിദ്ധാന്തപ്രകാരം ഈ ജീവിതം സത്യാന്വേഷണത്തിനുള്ളതാണു്. മൂടുപടത്താൽ മൂടിയിരിക്കുന്ന വസ്തുവിൻെറ മൂടുപടം നീക്കുകയാണു് സൂഫിധർമ്മത്തിൻെറ പ്രധാന ഉപദേശം. മൂടുപടംകൊണ്ടു് മൂടിയിരിക്കുന്ന വസ്തു വേദാന്തത്തിലെ ബ്രഹ്മം തന്നെയാണു്. (തതഃ പരം ബ്രഹ്മ പരം ബൃഹന്തം യഥാ നികായം സർവ്വഭൂതേഷു ഗൂഢം'' എന്നു് ശ്വേതാശ്വതരം). മർഫത്തു് അഥവാ ജ്ഞാനംകൊണ്ടു അവിദ്യ നീങ്ങുമ്പോൾ ജീവബ്രഹ്മൈക്യം അനുഭവപ്പെടുന്നുവെന്നു സൂഫിസിദ്ധാന്തവും സമ്മതിക്കുന്നു. വേദാന്തികളേപ്പോലെ സൂഫികളും ജീവനും ബ്രഹ്മത്തിനും തമ്മിൽ ഭേദം കല്പിക്കുന്ന മൂടുപടം (അവിദ്യ) പരമാർത്ഥത്തിൽ സത്യമല്ലെന്നും അതു് 'നാഫ്'' കേവലം പാരമാർത്ഥികമല്ലാത്ത ജീവൻെറ ആഗ്രഹങ്ങളാൽ സൃഷ്ടമാണെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. മൂർദിഷ്ഠ(ഗുരു)ക്കളുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ സാധനകൾ ചെയ്തു ഹൃദയം ശുദ്ധമാകുമ്പോൾ ഈ 'നാഫ്'കൾ നശിക്കുമെന്നും അപ്പോൾ ജീവബ്രഹ്മൈക്യം (അന–അൽ–ഹക്ക്) അനുഭവപ്പെടുന്നതാണെന്നും സൂഫി പറയുന്നു. വേദാന്തവും സൂഫിസിദ്ധാന്തവുമായി എന്തൊരു സാമ്യമാണെന്നു് നോക്കുക. ഹിന്ദു മുസ്ലിം മൈത്രി സാദ്ധ്യമല്ലപോലും! എല്ലാം ബ്രഹ്മത്താൽ

വ്യാപ്തമെന്നു വേദാന്തം പറയുന്നു. (മയാ തതമിദം സർവ്വം ജഗദവ്യക്ത മൂർത്തിനാ എന്നു ഗീത). 'അല്ലാഹ്ഹുന്നൂറസ് സമാവാത്തിമൽ അർദ്' എന്നു് സൂഫി പറയുന്നു. അതായതു് അദ്ദേഹം മാത്രമാണു് ഈ ലോകത്തിൻെറയും സ്വർഗ്ഗത്തിൻേറയും വെളിച്ചം. എല്ലാം അദ്ദേഹത്തിൻെറ വികാസമാണു്'' എന്നർത്ഥം. ഈശ്വരസ്വരൂപഭാവനയിലും ഇസ്ലാമും വേദാന്തവും തമ്മിൽ വളരെ സാമ്യമുണ്ടു്.

''ന തത്ര ചക്ഷുർഗച്ഛതി ന വാഗ്ഗച്ഛതി നോ മനോ''

''യച്ചക്ഷുഷാ ന പശ്യതി യേന ചക്ഷൂംഷിപശ്യതി''

(അവിടെ കണ്ണു പ്രവേശിക്കുന്നില്ല, വാക്കു പ്രവേശിക്കുന്നില്ല, മനസ്സും പ്രവേശിക്കുന്നില്ല. യാതൊന്നിനെ കണ്ണുകൊണ്ടു് കാണുന്നില്ലയോ യാതൊന്നുകൊണ്ടു് കണ്ണുകൾ (ദൃശ്യങ്ങളെ) കാണുന്നുവോ അതാണു് ബ്രഹ്മം.)

എന്നു് വേദാന്തം പറയുന്നു. 'ദൃഷ്ടി അദ്ദേഹത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹം എല്ലാത്തേയും കാണുന്നു' എന്നു് ഖുറാൻ പറയുന്നു. സൂഫിസിദ്ധാന്തം ഖുറാനു് സമ്മതമല്ലെന്നു പറയാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. ഖുറാനിൽ ദ്വൈതപരങ്ങളായ വാക്യങ്ങൾ ധാരാളം കണ്ടേക്കാം. എന്തെന്നാൽ ഖുറാൻ ജ്ഞാനികൾക്കല്ല; അറേബ്യയിലെ കച്ചവടക്കാരായ സാമാന്യജനങ്ങൾക്കാണു് മുഖ്യമായി ഉപദേശിക്കപ്പെട്ടതു്. എന്നാൽ ഖുറാൻെറ സാരം സൂഫികൾ ഗ്രഹിച്ചു. അങ്ങനെ വേദാന്തവും ഇസ്ലാമും സാരമായ ഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്നുതന്നെ ഉപദേശിക്കുന്നുവെന്നു പറയാം.

ഇനി ക്രിസ്തുമതത്തിലേയ്ക്കു നോക്കാം. ക്രിസ്തുമതത്തിൻെറ മുഖ്യോപദേശങ്ങൾ രണ്ടാണെന്നു് യേശുക്രിസ്തുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതായി ബൈബിളിൽ കാണുന്നു. അവയിൽ ഒന്നു് 'ഈശ്വരനെ സർവ്വാത്മനാ സ്നേഹിക്കുക' എന്നും, മറ്റൊന്നു് 'അയല്ക്കാരനെ തന്നെപ്പോലെ സ്നേഹിക്കുക' എന്നും ആണു്. ഈ ഉപദേശങ്ങളിൽ വേദാന്തം ആരേക്കാളും പിന്നിലല്ല. 'ആത്മവത് സർവ്വഭൂതാനി യഃ പശ്യതി സ പശ്യതിഃ' എന്നു് വേദാന്തം പറയുന്നു. ഗീതയിൽ ഒരിടത്തു് 'മയ്യേവ മന ആധത്സ്വ മയി, ബുദ്ധിം നിവേശയ', (എന്നിൽ തന്നെ മനസ്സുവയ്ക്കു് ബുദ്ധിവയ്ക്കു്) എന്നും പിന്നൊരിടത്തു്,

''അനന്യചേതാഃ സതതം യോ മാം സ്മരതി നിത്യശഃ
തസ്യാ*f*ഹം സുലഭഃ പാർത്ഥ നിത്യയുക്തസ്യ യോഗിനഃ''

(അല്ലയോ പാർത്ഥ! അന്യവിഷയത്തിൽ ചിന്തയില്ലാത്തവനായി യാതൊരുവൻ എന്നെ എപ്പോഴും ഓർക്കുന്നുവോ അപ്രകാരമുള്ള സമാഹിതചിത്തനായ യോഗിക്കു് ഞാൻ സുലഭനാകുന്നു) എന്നും പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ക്രിസ്തുമതത്തിലെ സാന്മാർഗ്ഗികനിയമങ്ങളെല്ലാം വേദാ

നത്തിൽ, ക്രിസ്തുമതം ഉണ്ടാകുന്നതിനു പുരാണ്ടിയത്തു രണ്ടായിരം വർഷം മുൻപുതന്നെ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളവയാണു്. ക്രിസ്തുമതത്തിന്റെ ഉത്ഭവംതന്നെ ബുദ്ധമതത്തോടു് സംബന്ധമുള്ളതാണെന്നു് ചരിത്രകാരന്മാർ പറയുന്നു. (ശ്രീ അഭേദാനന്ദസ്വാമികൾ എഴുതിയിട്ടുള്ള 'ക്രിസ്തു പഠിപ്പിച്ചതു് ഒരു പുതിയ മതമോ?' എന്ന ലേഖനം നോക്കുക).

ഇങ്ങനെ ഇന്ത്യയിൽ പ്രചാരത്തിലിരിക്കുന്ന എല്ലാ മതങ്ങളും വേദാന്തത്തിൽ പെട്ടതാണെന്നു് തെളിയിക്കാൻ കഴിയും. വേദാന്തം ഒരു മതത്തേയും എതിർക്കുന്നില്ല.

''സ്വസിദ്ധാന്തവ്യവസ്ഥാസു ദ്വൈതിനോ നിശ്ചിതാ ദൃഢം
പരസ്പരം വിരുദ്ധ്യന്തേ തൈരയം ന വിരുദ്ധ്യതേ.
അദ്വൈതം പരമാർത്ഥോ ഹി ദ്വൈതം തദ്ഭേദ ഉച്യതേ
തേഷാമുഭയഥാ ദ്വൈതം തേനാƒയം ന വിരുദ്ധ്യതേ'

(അവരവരുടെ സിദ്ധാന്തങ്ങളുടെ വ്യവസ്ഥകളിൽ ദൃഢമായി ആസക്തരായ ദ്വൈതികൾ പരസ്പരം വിരോധപ്പെടുന്നു. ഈ വൈദിക മതം അവരോടു് വിരോധപ്പെടുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ അദ്വൈതം പരമാർത്ഥമായിട്ടുള്ളതാണു്. ദ്വൈതം അതിന്റെ ഭേദമെന്നു് പറയപ്പെടുന്നു. ദ്വൈതികൾക്കു് രണ്ടുവിധത്തിലും വ്യാവഹാരികമായും പാരമാർത്ഥികമായും ദ്വൈതം തന്നെ. അതിനാൽ ഇതു് അതിനോടു് വിരോധപ്പെടുന്നില്ല) എന്നു് ശ്രീശങ്കരഭഗവത്പാദരുടെ പരമഗുരുവായ ഗൗഡപാദാചാര്യർ പറയുന്നു. വേദാന്തം എല്ലാ മതാചാര്യന്മാരേയും ആദരിക്കാൻ പഠിപ്പിക്കു മാത്രമല്ല, അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

''യദ്യദ്വിഭൂതിമത്സത്വം ശ്രീമദൂർജ്ജിതമേവ വാ
തത്തദേവാവഗച്ഛ ത്വം മമ തേജോംƒശസംഭവം''

(ഐശ്വര്യം, സമ്പത്തു്, ഗുണാതിശയം എന്നിവയുള്ളതായി ഏതേതു വസ്തുവുണ്ടോ അതെല്ലാം എന്റെ തേജസ്സിന്റെ അംശംകൊണ്ടു് ഉണ്ടായതെന്നു് അറിഞ്ഞാലും) എന്നു ഗീത പറയുന്നു. വേദാന്തം നാസ്തികന്മാക്കും സ്ഥാനം കൊടുക്കുന്നു. അതു് സയൻസിന്റെ ഇതുവരെയുള്ള കണ്ടുപിടുത്തങ്ങളെ സ്വീകരിക്കുന്നു; എല്ലാ തത്വശാസ്ത്രശാഖകളോടും ചിന്തകന്മാരോടും സഹകരിക്കുന്നു. അതു് അനുഭവത്തിൽ അടിസ്ഥാനമുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. പരസ്പരം കലഹിക്കുന്ന പല മതശാഖകളേയും കൂട്ടിയിണക്കുന്നു.

അതു് എല്ലാ മതാനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്കും സ്ഥാനം കൊടുക്കുന്നെങ്കിലും ഒന്നിനും അനാവശ്യമായ പ്രാധാന്യം കൊടുക്കുന്നില്ല. അങ്ങ

നെ, ആചാരങ്ങളെ മുറുകെ പിടിച്ച് മതങ്ങൾ തമ്മിൽ കലഹിക്കുന്ന സമ്പ്രദായത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നു. ഓരോ മതാചാരത്തിന്റേയും അടിയിൽ ഇതിന്റെ തത്വം വെളിവാക്കി എല്ലാ മതക്കാരേയും പരസ്പരം യോജിപ്പിക്കാൻ—സഹാനുഭൂതിയോടുകൂടി വീക്ഷിക്കാൻ—വേദാന്തം പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഒരു മതക്കാരനു് മാത്രമേ മോക്ഷം ഉള്ളുവെന്നും മററുള്ളവരെല്ലാം നിത്യനരകത്തിൽ പോകുന്നുവെന്നും അതു പറയുന്നില്ല, 'അഗ്നി'യെന്നും 'ഫയർ' എന്നും 'തീ'യെന്നും പറയുന്നതെല്ലാം ഒന്നുതന്നെയെന്നു് അതു് പഠിപ്പിക്കുന്നു. അതു് മനഃശക്തിയും ആത്മവിശ്വാസവും തരുന്നു. മനുഷ്യൻ ആരുടേയും അടിമയായിരിക്കാൻ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവൻ അല്ലെന്നും അവർ ഈശ്വരത്വത്തിന്റെ ജന്മാവകാശികളാണെന്നും വേദാന്തം ഉപദേശിക്കുന്നു. മനഃശക്തി വർദ്ധിക്കാനുള്ള എല്ലാ ഉപായങ്ങളും അതിൽ ഉണ്ടു്. ലളിതകലകൾക്കും സുന്ദരസാഹിത്യത്തിനും അതിൽ സ്ഥാനമുണ്ടു്. മതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ കാണുന്ന അനേകശതം കഥകളെ അതു് സ്വീകരിക്കാൻ തയ്യാറുണ്ടെങ്കിലും ആ കഥകളിൽ അടിത്തറ ഉറപ്പിക്കാതെ അവയിലുള്ള തത്വങ്ങളേയും സാന്മാർഗ്ഗികപാഠങ്ങളേയും ഗ്രഹിച്ച് പരസ്പരം കലഹം കൂടാതെ ജീവിക്കാൻ അതു് പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഈശ്വരന്റെ നിർഗ്ഗുണനിരാകാരം, സഗ്ഗുണസാകാരം, സഗ്ഗുണനിരാകാരം എന്നീ മൂന്നു ഭാവങ്ങളേയും അതു് ഉള്ളിൽ അടക്കിയിരിക്കുന്നു. സർവ്വോപരി മനുഷ്യനിൽ ഈശ്വരനെ കാണാൻ അതു് ഉപദേശിക്കുന്നു. എന്തൊരു ഉൽകൃഷ്ടമായ ആദർശം! സർവ്വഭൂതങ്ങളിലും ഭഗവത്ഭാവത്തെ കാണുകയെന്നതു് എത്ര വിശിഷ്ടം! ഓരോ മനുഷ്യനും ഈശ്വരാംശമാണെന്നു വിചാരിക്കാൻ പഠിപ്പിക്കുന്ന മതത്തിന്റെ മഹിമ ആക്കു് വർണ്ണിക്കാൻ സാധിക്കും? ആ ഭാവന ഹൃദയത്തിൽ വരുമ്പോൾ ദ്വേഷത്തിനു പിന്നെ സ്ഥാനമുണ്ടോ? ഭയമെവിടെ?

''യസ്സു സർവ്വാണി ഭൂതാനി ആത്മന്യേവാനുപശ്യതി.
സർവ്വഭൂതേഷു ചാത്മാനം തതോ ന വിജുഗുപ്സതേ''
''തത്ര കോ മോഹഃ കഃ ശോകഃ ഏകത്വമനുപശ്യതഃ''

(യാതൊരുവൻ എല്ലാ ഭൂതങ്ങളേയും ആത്മാവിൽതന്നെ കാണുകയും സർവ്വഭൂതങ്ങളിലും ആത്മാവിനെ തന്നെ കാണുകയും ചെയ്യുന്നുവോ അവൻ ആ കാരണത്താൽ യാതൊന്നിനേയും നിന്ദിക്കുന്നില്ല. യാതൊരു ആത്മാവിൽ എല്ലാ ഭൂതങ്ങളും ആത്മാവായി ഭവിച്ചിരിക്കുന്നുവോ എല്ലാം ഒന്നായി കാണുന്ന ആ ജ്ഞാനിയ്ക്കു് പിന്നെ മോഹമേതു്? ദുഃഖമേതു്?) എല്ലാം ബ്രഹ്മമയമായി—ജ്യോതിർമയമായി ആത്മമയമായി—മായോപാധിരഹിതമായി—കാണുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ആനന്ദം എന്തു പറയാം? ഈ ആനന്ദം ആസ്വദിച്ച് പരമശാ

ന്തിയെ പ്രാപിക്കാൻ ലോകം എന്നു തയ്യാറാവും? യൂറോപ്യൻ നാഗരികതയുടെ മഹിമ നാം കണ്ടുകഴിഞ്ഞു. സ്വന്തം സഹോദരന്മാരെ ലക്ഷക്കണക്കിനു തീയിലിട്ടു ചുടുന്ന ആ നാഗരികതയാണോ നമുക്കു് വേണ്ടതെന്നു് ആലോചിക്കുവിൻ. പൌരസ്ത്യ സന്ദേശത്തെ ലോകം—ശാന്തിയും വിശ്രാന്തിയും കൊതിക്കുന്ന ലോകം—അത്യുൽകണ്ഠയോടെ കാത്തിരിക്കുന്നു. നാൾതോറും പാശ്ചാത്യരാജ്യത്തു വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന ശ്രീരാമകൃഷ്ണാശ്രമങ്ങളും വേദാന്തസംഘങ്ങളും എൻെറ ഈ വാക്കു് മിഥ്യയല്ലെന്നു തെളിയിക്കുന്നു. ഇന്നു് യൂറോപ്പിൽ പ്രചരിക്കുന്ന മതത്തിനു അവിടെ ശാന്തിയുണ്ടാക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ലെന്നു് സ്പഷ്ടമായിക്കഴിഞ്ഞു. വേദാന്തം സോഷ്യലിസത്തെ എതിർക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ സോഷ്യലിസം അതിൻെറ അതിർക്കെത്തു് നിന്നുകൊള്ളണമെന്നു് വേദാന്തം ഉപദേശിക്കുന്നു. ധനശാസ്ത്രസംബന്ധമായ വിഷയത്തിൽ—സാമുദായികസമത്വം സ്ഥാപിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ—ധനവാന്മാർ ചവിട്ടിഞെക്കിപ്പിഴിഞ്ഞിട്ടിരിക്കുന്ന പാവങ്ങൾക്കു നട്ടെല്ലു കൊടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ സോഷ്യലിസം അതിൻെറ വേല ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ!! എന്നാൽ 'മതം വേണ്ടാ, ഈശ്വരനില്ലാ, ആത്മാവില്ലാ!' എന്നു പറയാൻ അതിനു് അധികാരമില്ലെന്നുമാത്രം വേദാന്തം ശാസിക്കുന്നു. അതിനു് എന്തധികാരം? ആത്മാവിനേപ്പററി സോഷ്യലിസ്റ്റു് എന്തു ചിന്തിച്ചിരിക്കുന്നു? എന്തു നിരീക്ഷണപരീക്ഷണങ്ങൾ നടത്തിയിരിക്കുന്നു? മതം എന്നു പറയുന്നതു് വേദാന്തിയുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ മനുഷ്യമനസ്സിനേയും അതിൻെറ പ്രവൃത്തികളേയും അവയ്ക്കു് ആസ്പദമായിരിക്കുന്ന പരിസരത്തേയും പററി പഠിപ്പിക്കുന്ന ഒരു സയൻസാണു്. ആ സയൻസു് ഇന്നു് ആവശ്യമില്ലെന്നും മററു സയൻസുകൾ വേണമെന്നും പറയാൻ എന്തവകാശം? പാവങ്ങളിൽ ഈശ്വരനെ കാണാൻ പഠിപ്പിക്കുന്ന മതം സോഷ്യലിസത്തിൻെറ സാമ്പത്തിക ലക്ഷ്യത്തിൽ അതിൻെറ ശത്രുവല്ലെന്നും അതേ സമയം ഓർക്കേണ്ടതാണു്. ഈ പ്രകാരത്തിൽ വേദാന്തം അടങ്ങിയ—അഥവാ ശുദ്ധഭാവത്തിൽ വേദാന്തം തന്നെയായ—ഹിന്ദുമതം, ലോകത്തുള്ള സാർവ്വജനീനമതമാകുന്നു. ആസ്തികനും, നാസ്തികനും ഒരുപോലെ ഉള്ളിൽ സ്ഥാനംകൊടുക്കുന്ന മറേറതു മതമുണ്ടു്.? മതഭ്രാന്തു പാടില്ലെന്നു് അതു വിളിച്ചുപറയുന്നു. എന്നാൽ എല്ലാ മതഭ്രാന്തന്മാരേയും അതു് സഹതാപത്തോടുകൂടി വീക്ഷിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ജിലേബിമാത്രം തിന്നിട്ടുള്ളവൻ അഥവാ ഒരു ജിലേബിപ്രിയൻ ''ലോകത്തുള്ളതിൽ വച്ചു് ഏററവും നല്ല പലഹാരം 'ജിലേബി'യാണു്'' എന്നു പറയുന്നതു് സഹജമാണു്. എന്നാൽ ഒരു ലഡ്ഡുപ്രിയൻ ഒരു ലഡ്ഡുവിനേപ്പററിയും അതുപോലെ പറയും. 'അതു തെററാണു്' എന്നു് എ

ന്തിനു് വാദിക്കുന്നു? 'ഓരോരുത്തനും അവനവനു് ഇഷ്ടമായതു് സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളട്ടെ! എന്നാൽ മററൊരുവനോടു് കലഹിക്കാതിരിക്കുക! എന്നാണു് വേദാന്തം പഠിപ്പിക്കുന്നതു്. എന്തെന്നാൽ വേദാന്തത്തിനു് എല്ലാവരുടേയും നില അറിയാം. ഇങ്ങനെയുള്ള വേദാന്തം—നബിയാൽ ഉപദേശിക്കപ്പെട്ട പരമതസഹിഷ്ണുതയോടുകൂടിയ ഇസ്ലാമിനും, യേശുവിനാൽ ഉപദേശിക്കപ്പെട്ട അനാഡംബരപൂർണ്ണമായ—ദരിദ്രരും, രോഗികളും, അസഹായരും ആയവരിൽ വഴിഞ്ഞൊഴുകുന്ന ഹൃദയത്തോടുകൂടിയ—ക്രിസ്തുമതത്തിനും, സദാചാരത്തിലും നിസ്സ്വാത്ഥതയിലും അടിയുറപ്പിച്ചു് ബുദ്ധദേവൻ ഉപദേശിച്ച ത്യാഗപൂർണ്ണമായ, പരമശാന്തിദായകമായ ബുദ്ധമതത്തിനും, അതുപോലെ മററെല്ലാ മതങ്ങൾക്കും ഉള്ളിൽ സ്ഥാനം കൊടുക്കുന്ന വേദാന്തം ലോകത്തു് പ്രചരിക്കട്ടെ; മതത്തിൻെറ പേരിൽ ഇന്നു ലോകത്തു നടക്കുന്ന കലഹങ്ങൾ എല്ലാം നശിക്കട്ടെ! അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ—എല്ലാ മതത്തിലുമുള്ള അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ—സമൂലം ഭസ്മമാകട്ടെ! അന്ധവിശ്വാസവും അനാചാരവുമാണു് ഹിന്ദുമതതത്ത്വമെന്നു് തെററിദ്ധരിച്ചു് അവയ്ക്കു് അടിമപ്പെട്ടുകിടക്കുന്ന ഹിന്ദുക്കൾ ഹിന്ദുമതസാരമായ വേദാന്തം മനസ്സിലാക്കി, അതിൻെറ വെളിച്ചത്തിൽ എല്ലാ മതങ്ങളുടേയും അത്ഥം മനസ്സിലാക്കി, ലോകത്തു് ശാന്തിസന്ദേശം പ്രചരിപ്പിയ്ക്കട്ടെ!

ഓം ശാന്തിഃ ശാന്തിഃ ശാന്തിഃ

1941—ൽ കോഴിക്കോട്ടുവച്ചു് നടന്ന സർവ്വമതസമ്മേളനത്തിൽ ചെയ്ത ഈ പ്രസംഗം 'മലയാളരാജ്യം ദിനപ്പത്ര'ത്തിൽ എട്ടു ലക്കങ്ങളിലായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു.

ശ്രീരാമകൃഷ്ണ അദ്വൈതാശ്രമപ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ

		വില
ശ്രീരാമകൃഷ്ണസൂക്തികൾ [രണ്ടാം വാള്യം]	15	00
ശ്രീരാമകൃഷ്ണദേവൻ—ലഘുജീവചരിത്രം	4	00
അപരോക്ഷാനുഭൂതി	2	25
വിവേകചൂഡാമണി [ശ്രീമദ് ആഗമാനന്ദസ്വാമികളുടെ വ്യാഖ്യാനത്തോടുകൂടിയത്]	10	00
പ്രബോധസുധാകരം	10	00
വാക്യവൃത്തിയും ലഘുവാക്യവൃത്തിയും	4	25
ഉപദേശസാഹസ്രി	18	00
സർവ്വവേദാന്തസിദ്ധാന്തസാരസംഗ്രഹം	20	00
ആത്മബോധം	5	00
ദൃഗ്ദൃശ്യവിവേകം	1	50
ശ്രീരാമകൃഷ്ണ കർണ്ണാമൃതം (ഓട്ടൂർ ഉണ്ണി നമ്പൂതിരിപ്പാട്)	2	00
ശ്രീരാമകൃഷ്ണ സഹസ്രനാമം (ശ്രീരാമകൃഷ്ണ ഭട്ട്)	1	00
ശ്രീരാമകൃഷ്ണ സഹസ്രനാമം (സ്വാമി അപൂർവ്വാനന്ദജി)	1	50
ശ്രീരാമകൃഷ്ണ സുപ്രഭാതം	0	50
ശ്രീവിഷ്ണു സഹസ്രനാമസ്തോത്രം	2	25
ശ്രീവിഷ്ണു സഹസ്രനാമഭാഷ്യം (ശ്രീശങ്കരാചാര്യവിരചിതം) [വിവ: വേദാന്തശിരോമണി എ ശങ്കരശർമ്മ]	15	00
ശ്രീ വേദസാര ശിവസഹസ്രനാമസ്തോത്രം	4	00
ഹരിനാമകീർത്തനവും, ശ്രീരാമനാമസങ്കീർത്തനവും	3	50
ശ്രീമദ് ഭഗവദ്ഗീത—കിളിപ്പാട്ട്	18	75
ശ്രീമദ് ഭഗവദ്ഗീത — വൃത്താനുവൃത്ത പരിഭാഷ	20	00
ഗുരു (ശ്രീ ബ്രഹ്മാനന്ദ സ്വാമികൾ)	2	50
ബ്രഹ്മാനന്ദീയം	15	00
പരമാർത്ഥപ്രസംഗം (ശ്രീമദ് വിരജാനന്ദസ്വാമികൾ)	12	00
ഹിമാലയതീർത്ഥങ്ങൾ	10	00
ലഘുരാജയോഗം (ശ്രീമദ് വിവേകാനന്ദസ്വാമികൾ)	അച്ചടിയിൽ	
വീരവാണി—ഒന്നും, രണ്ടും വാള്യങ്ങൾ [ശ്രീമദ് ആഗമാനന്ദ സ്വാമികളുടെ പ്രസംഗസമാഹാരം, പുതിയ പതിപ്പ്]	അച്ചടിയിൽ	
ഞാൻ ഹിന്ദു ആയതെന്തിന്? (ശ്രീമദ് അതുലാനന്ദസ്വാമികൾ)	0	25
ഹിന്ദുമതസാര തത്ത്വങ്ങൾ (വിവേകാനന്ദസ്വാമികൾ)	5	00
യോഗാസനപദ്ധതി (ചിത്രങ്ങളോടുകൂടിയത്)	12	00
ആധുനികഭാരതം കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിൽ അദ്ധ്യാപകരുടെ പങ്കും ഉത്തരവാദിത്വവും — ശ്രീമദ് രംഗനാഥാനന്ദസ്വാമികൾ	6	00
ആഗമാനന്ദസ്വാമികളും, കേരള നവോത്ഥാനവും —ശ്രീ പി. പരമേശ്വർജി	3	00
വിവേകാനന്ദസ്വാമികളുടെ വിദ്യാഭ്യാസാദർശം —ഡോ: എൻ. വി. കൃഷ്ണവാര്യർ	2	50
നമ്മുടെ സംസ്കാരം (ആഗമാനന്ദസ്വാമികൾ)	4	00
ഹിന്ദുമതത്തിന്റെ വിശ്വജനീനത (ആഗമാനന്ദസ്വാമികൾ)	5	00
സ്വാമി ആഗമാനന്ദ സ്മാരക പ്രഭാഷണങ്ങൾ	3	00
Acharya Shankara — Swami Mukhyananda	30	00
Quintessence of Vedanda (Text and English translation of Sarva Vedanta Siddhanta Sara Samgraha of Sri Sankaracharya)	45	00
Upanishadic Stories and their Significance	12	00